

En jämförelse av kommunernas näringslivsverksamhet 2009

Kvalitetsnätverk Väst kust – Deltagande kommuner

Ale, Borås, Falkenberg, Kungälv, Mark, Partille, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg

Slutrapport

2010-01-11

Nätverket är en del av Jämförelseprojektet www.jamforelse.se.

Ett samarbete mellan SKL, RKA och Finansdepartementet

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Undersökningens syfte	3
1.3 Metod och avgränsning	4
1.4 Sammanfattning undersökningsresultatet	4
2. Resurser	6
2.1 Kostnader - intäkter	6
2.2 Personella resurser.....	8
2.3 Bakgrundsfaktorer	10
2.3.2 Antal företag.....	10
2.3.3 Företagsstorlek	11
2.3.4 Sysselsatta fördelat på branscher.....	11
2.3.4 Befolkningens utbildningsbakgrund	12
2.3.5 Arbetslöshet.....	13
3. Organisation och arbetsprocesser	16
3.1 Västkustnätverkets kommuners organisation av näringslivsverksamheten	16
3.2 Arbetsprocesser	18
4. Resultat	25
4.1 Information på kommunens hemsidor.....	25
4.2 Resultat – näringslivsutveckling i kommunerna	32
4.2.1 Nystartade företag	32
4.2.2 Prissättning på kommunal industrimark och kommunalt vatten.....	34
4.2.3 Sysselsättning	35
4.2.4 Kommunens produktivitet och självförsörjning.....	36
4.2.5 Handelsindex.....	38
4.3 Nationella rankinglistor för näringslivsutveckling.....	40
5. Avslutande diskussion	44
5.1 Samband resurser – arbetsprocesser - resultat.....	44
5.2 Förbättringsarbete.....	44
6 Bilaga	46

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Kvalitetsnätverk Väst kust är ett av tjugo nätverk som Sveriges Kommuner och Landsting samordnar inom ramen för det nationella "Jämförelseprojektet". I nätverket ingår kommunerna Ale, Borås, Falkenberg, Kungälv, Mark, Partille, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg. Nätverkets kommuner omfattar ca 420 000 medborgare.

Jämförelseprojektets primära syfte är att ta fram effektiva arbetsmodeller, där jämförelser i olika nätverk leder till praktiska förbättringar i verksamheterna. Inriktningen är att försöka finna sambandet mellan kostnader och kvalitet. Det är också en ambition att skapa en kultur där kontinuerliga jämförelser är ett stående inslag i kommunernas arbete med att förbättra sina verksamheter. För att lyckas med detta bygger projektet på kommunernas egen kraft och uppfinningsrikedom.

Jämförelseprojektets intention är att nätverket årligen kommer med två rapporter utifrån egenutvecklade och andra kvalitets- och resultatmätt. Syftet med dessa rapporter är att ge underlag och tips för att förbättra kvaliteten på kommunens tjänster ur ett brukar- och medborgarperspektiv. Detta görs i rapporten genom ett försök att belysa resultat i förhållande till insatta medel, samt genom en bedömning av de arbetsprocesser kommunen har för att producera sina tjänster.

Ett annat viktigt syfte i projektet är att kunna jämföra arbetet i den egna kommunen med vad som görs i andra kommuner. Goda exempel ska lyftas fram och vara en inspirationskälla till förbättringsarbete.

Några riktlinjer har varit vägledande för arbetet:

- Sifferskogar ska undvikas. Ett par enkla och mer eller mindre givna mått ska ges uppmärksamhet.
- Kvalitetsmått ska tas fram utifrån i första hand ett kommunlednings- och/eller medborgarperspektiv. Professionens perspektiv är sekundärt.
- Fokus ska vara att hitta och lyfta fram de goda exemplen.
- Sambandet mellan kostnader/resurser och kvalitet ska belysas. Syftet är att se om det finns ett direkt samband mellan höga kostnader och hög kvalitet.
- Det är omöjligt att ta fram en helt sann och heltäckande bild av verksamhetens kvalitet med ett fåtal mått. Måtten ska därför ses som indikatorer på att det finns skillnader i kvalitet. Dessa skillnader kan sedan ges olika förklaringar.
- Skillnader mellan kommunerna överlämnas till respektive kommun att analysera.

1.2 Undersökningens syfte

Denna rapport redovisar en undersökning av kommunernas arbete med att stödja det lokala näringslivet. I de flesta kommuner är ett sådant stöd en viktig uppgift. Det är många olika omvärldsfaktorer, lokala, regionala, nationella och internationella, som påverkar företagets situation i en kommun. Därför är det många gånger svårt att avgöra hur viktiga kommunens näringslivsbefrämjande åtgärder är och vad resultatet blir av de resurser kommunen lägger på denna verksamhet. Kommunens näringslivsstöd sker ofta i samspel mellan andra aktörer som stödjer samma målgrupp, varför det ibland kan vara besvärligt med gränsdragningar och utvärdering av resultat.

Syftet med denna undersökning har varit att jämföra insatta resurser, organisation av näringslivsverksamheten, samt de resultat som uppnås. Rapporten vill också belysa de skillnader som finns mellan de medverkande kommunernas utgångsläge då det gäller egenskaper hos arbetskraft, företagsstruktur, in- och utpendling, m.m.

1.3 Metod och avgränsning

1.3.1 Metod

Undersökningen har genomförts hösten 2009, men bygger i huvudsak på uppgifter från 2008. Många av måtten som redovisas har hämtats ur nationell statistik från arbetsförmedling, SCB, Bolagsverket, etc. Några mått har tagits fram av respektive kommun. Redovisningen av kommunernas näringslivsinformation via sina hemsidor, ingår i en nationell undersökning hösten 2009 genomförd av SKL, där alla kommuners hemsidor har undersökts.

Västkustnätverket har valt att dela upp denna jämförelse av näringslivsverksamhet i tre huvudrubriker: resurser, arbetsprocesser och resultat. En viktig kommentar till dessa rubriker är att de inte är heltäckande och att de ibland överlappar varandra. Några av måtten skulle kunna redovisas under en annan rubrik än där de presenteras i denna rapport.

1.3.2 Definitioner och avgränsningar

Med begreppet näringslivsverksamhet avses sådana verksamheter som kommunen direkt eller indirekt finansierar (helt eller till viss del) och som har syftet att skapa gynnsamma förutsättningar för företag och näringsliv i kommunen. Här avses alltså verksamheter som har som huvuduppgift att stödja befintliga företag, samt främja etableringar och entreprenörskap. Tomtförsäljning (mark för näringslivsverksamhet) medräknas inte.

Myndighetsutövning som föranleds av företagets etablering och verksamhet (miljö och hälsoskydd, alkoholtillstånd) ingår inte. Arbete med fysiska planer (detaljplaner m.m.) medräknas inte, även om de avser att skapa förutsättningar för företagsetablering. Turistverksamhet är inte heller medräknad.

Det finns även andra arbetsinsatser som kan knytas till näringslivsstöd, t.ex. det arbete som utförs av kommunalråd och kommunchef. Detta arbete har inte tagits med i undersökningen.

1.4 Sammanfattning undersökningen

1.4.1 Allmänt

Ett kännetecken för denna undersökning är att de externa faktorer som påverkar näringslivsutvecklingen i en kommun är starka. Det är därför svårt att selektera och mäta kommunens påverkan via sitt näringslivsstöd. Tydligt är dock att prioriteringar avseende resurser och processer varierar stort mellan kommunerna. Det är även tydligt att bakgrundsfaktorer varierar mycket i kommunerna, vilket försvårar jämförelser.

Inom området finns stora möjligheter till lärande mellan kommunerna.

1.4.2 Resurser

De kommuner som har högre arbetslöshet, få företag totalt och en låg utbildningsnivå hos arbetskraften satsar mest resurser på sitt näringslivsarbete.

Det finns stora skillnader i kommunernas bakgrundsfaktorer, t.ex. antal företag, sysselsatta fördelat på branscher, befolkningens utbildningsbakgrund och arbetslöshet. Dessa faktorer kan betraktas som resurser som kommunen ska utgå ifrån då näringslivet ska utvecklas. Det betyder att kommunerna måste förhålla sig på olika sätt när det gäller val av insatser och satsningar som riktar sig till näringslivsutveckling.

1.4.2 Arbetsprocesser

Det finns stora variationer i hur kommunerna arbetar med näringslivsfrågor. Det syns inte minst när det gäller att styra och följa upp det arbete som sker. Gemensamt för alla är att ingen av kommunerna arbetar strukturerat med servicedeklarationer och liknande riktat till näringslivet. Det är också ovanligt med information till företagare översatt till andra språk än svenska.

1.4.3 Resultat

Undersökningen av webbinformation riktad till företag visar tydligt att information om tillståndsgivning är eftersatt i de flesta kommuner. Även på andra områden varierar mängden information som är riktad till företagare. Men det finns goda exempel inom nätverket att lära ifrån.

Det finns stora skillnader i kommunerna när det gäller de resultatmått som undersökts. Bl.a. har nätverket tittat på prissättning på kommunal industrimark och kommunalt vatten, sysselsättning, kommunens produktivitet och självförsörjning och handelsindex. Här finns möjligheter till lärande mellan kommunerna. I flera fall är det omvärldsfaktorer som påverkar kommunernas resultat och det kan vara svårt att härleda den effekt kommunernas näringslivsstöd har. Det är ofta andra faktorer som styr, närhet till marknad, befintlig företagsstruktur, pendlingsavstånd, m.m.

Undersökningen påvisar inga direkta samband mellan nyföretagande och hög alternativt låg arbetslöshet. Det finns inte heller något tydligt samband med utbildningsnivån i kommunerna. Det är troligen helt andra faktorer som styr entreprenörskapet.

1.4.5 Förbättringsarbete i kommunerna

Det finns stora möjligheter till lärande mellan kommunerna. Det är viktigt att utgå från respektive kommuns egna förutsättningar, när det gäller att omforma och applicera de goda exempel på arbetssätt som finns i nätverkets kommuner.

2. Resurser

Näringslivsverksamheten är i regel ingen stor verksamhet i kommunerna. Ändå är det av både vikt och intresse att studera vilka personella eller andra insatser kommuner gör för att främja näringslivsverksamheten. Eftersom verksamheten dessutom bedrivs i många olika organisationsformer och nätverk är det angeläget att kartlägga insatta resurser för att också längre fram i rapporten kunna se vilka resultat som åstadkoms.

2.1 Kostnader - intäkter

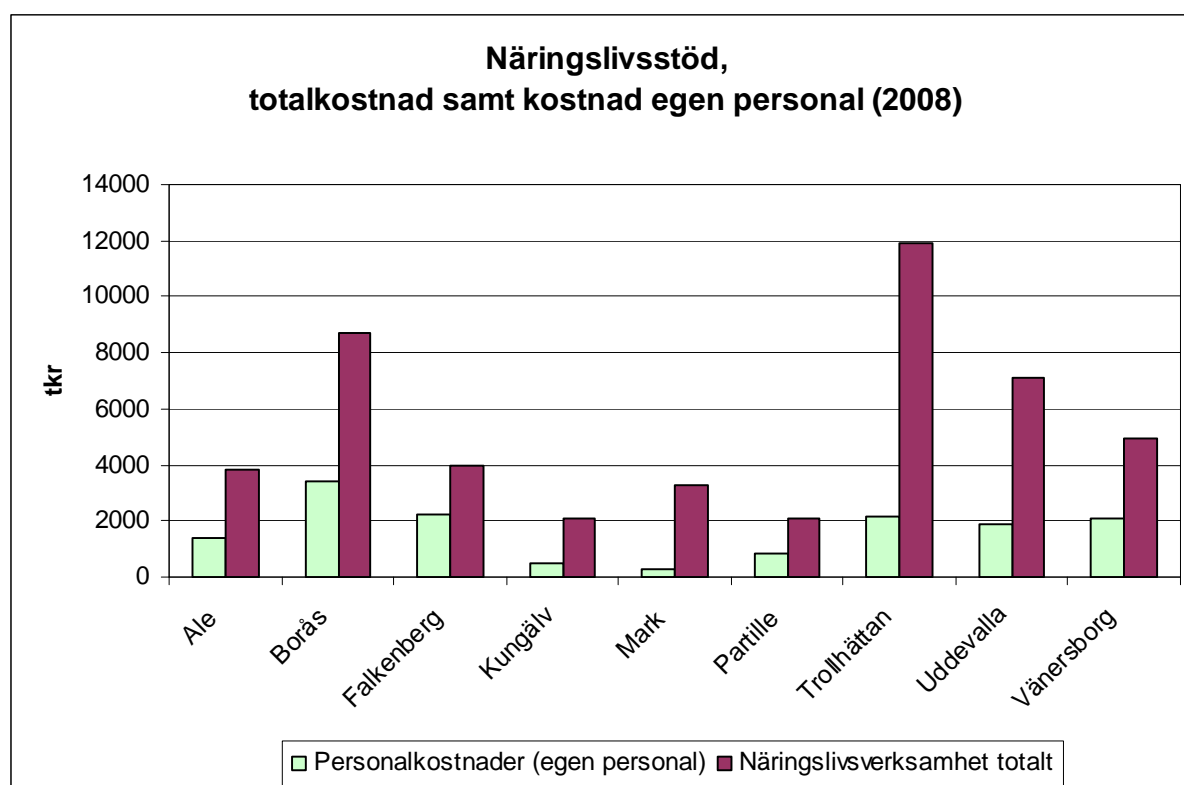
2.1.1 Utgångspunkt och beskrivning

Nätverket har kartlagt hur kommunernas kostnader för näringslivsbefrämjande insatser och hur dessa finansieras. Utgångspunkten har varit att försöka bedöma om insatsernas omfattning kan ha något samband med hur verksamheten är uppbyggd och det ”resultat” som kan avläsas i respektive kommun i form av antal företag, nyföretagande m.m.

Intäkter och utgifter för markförsäljning är inte medräknade, även om denna verksamhet i flera kommuner ligger inom näringslivskontorets eller liknande avdelnings verksamhet.

Nedan redovisas de totala kostnaderna för näringslivsverksamhet samt kommunens egna kostnader för personal som arbetar med näringslivsfrågor.

Diagram 1

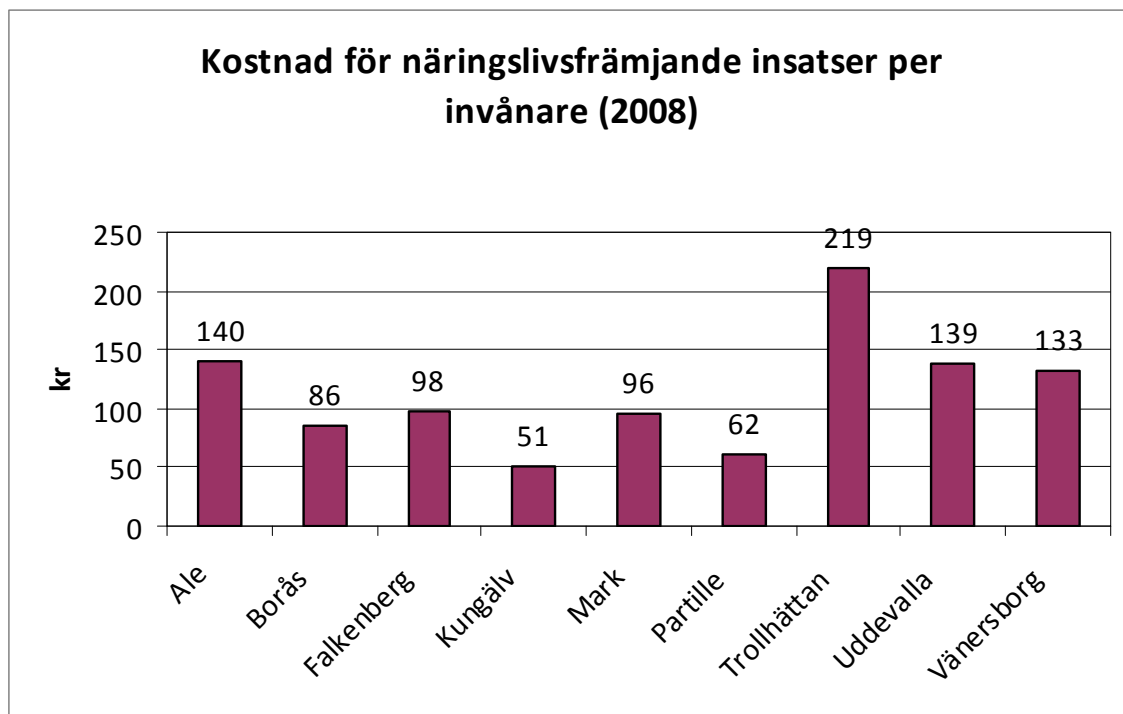

Källa. Kommunens egna uppgifter. I personalkostnader ingår här endast egen personal.

Ale genomförde under 2008 Alemässan till en nettokostnad om ca 500 tkr avseende 0,5 årsarbetare och verksamhet. Detta höjer Ales kostnader detta år i förhållande till ett normalår. Falkenberg belastar vissa personalkostnader Region Halland och dessa är ej medräknade här. I Marks kommun bedrivs kommunens näringslivsverksamhet i huvudsak av "Marks idé & näringslivsråd AB" på uppdrag av kommunen och endast i liten omfattning av egen personal. Partille har som grundbemanning 1,0 näringslivssekreterare, men understörre delen av 2008 fanns ytterligare en personal anställd.

Ett sätt att jämföra kommunerna är att relatera kostnaderna till antalet invånare och presentera ett relativt mått. Diagrammet nedan visar kommunernas totalkostnader per invånare.

Diagram 2

Källa: kommunernas egna inlämnade uppgifter. Då Alemässan genomfördes i Ale år 2008 ligger kostnaderna högt i Ale kommun i förhållande till ett normalår.

2.1.2 Kommentarer

2.1.2.1 Kostnader

Av nätverkets kommuner satsar Trollhättan de största ekonomiska resurserna på näringslivsverksamheten, både i absoluta tal och i förhållande till folkmängden. En stor del av dessa kostnader avser kommunens insatser och engagemang i Innovatum samt bidrag till kommunalförbundet Fyrbodal.

Efter Trollhättan kan kommunerna delas in i tre grupper. Ale, Uddevalla och Vänersborg ligger på nästa nivå med 130-140 kr/invånare. Ale kan räknas in i nästa grupp om kostnader för Alemässan borträknas. Dessa kostnader finansierades till stor del av externa intäkter, bl.a. EU-stöd. Borås, Falkenberg och Mark hamnar på nivån 85–100 kr/invånare och lägst hamnar Kungälv och Partille med 50-65 kr/invånare.

En fråga som kan ställas är om deltagande i samarbetet i Göteborgsregionen påverkar behovet av egna stimulerande insatser. Ale, Partille och Kungälv kan förmodas vara gynnade av närheten till Göteborg. De tre kommuner som ligger inom arbetsmarknadsområdet med större industrier i Trollhättan (SAAB, Volvo Aero, m.m.) har höga kostnader.

En fråga som också bör ställas är om insatta resurser och de kostnader som finns, motsvarar det resultat som uppnås. Resonemang kring bakgrundsfaktorer, arbetssätt och resultat kommer att föras längre fram i denna rapport.

2.1.1.2 Finansiering

Borås, Kungälv, Mark, Partille, Trollhättan och Vänersborg finansierar verksamheten i huvudsak med kommunbidrag, d v s ett anslag i den kommunala budgeten. För Falkenberg, där näringslivsverksamheten bedrivs i ett kommunalt bolag, sker finansieringen genom ett kommunkoncernbidrag inom ramen för den kommunala bolagskoncernen. Projektbidrag från t.ex. EU och interna intäkter förekommer endast i tre kommuner, Ale, Borås och Uddevalla. I Ale är intäkten från EU så hög som 30 % år 2008.

2.2 Personella resurser

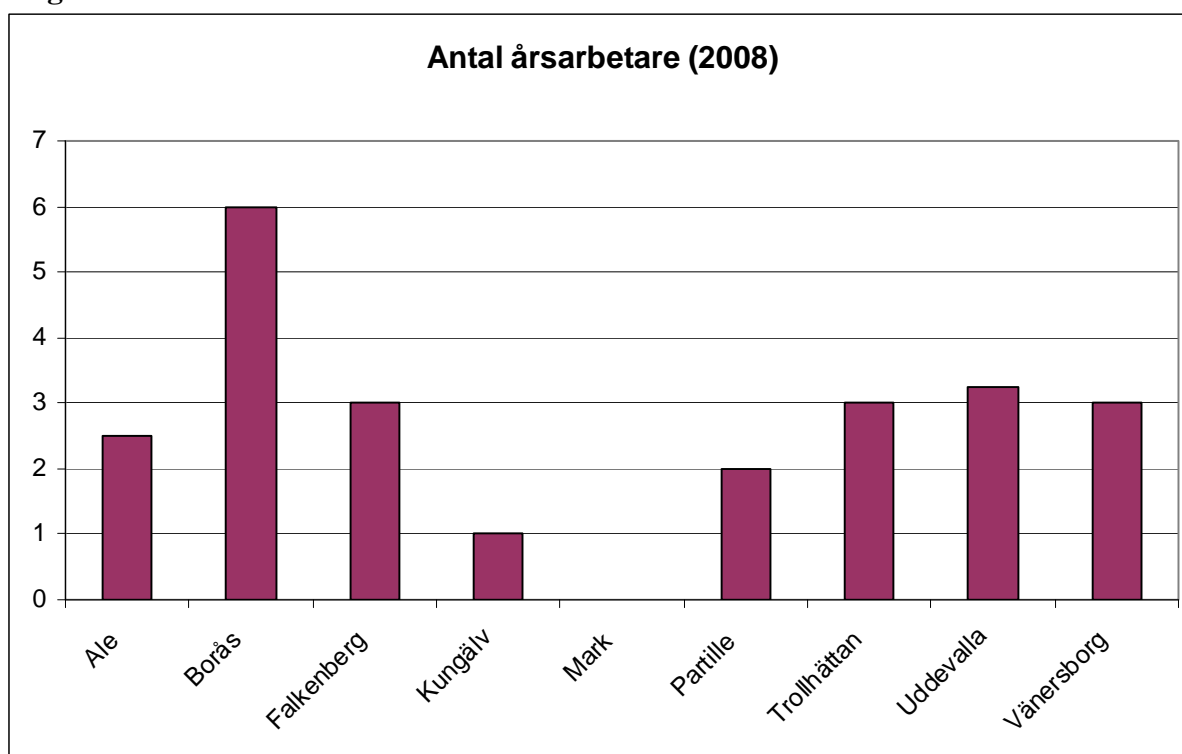
2.2.1 Utgångspunkt och beskrivning

En viktig faktor i näringslivsfrämjande arbete är hur många personer som arbetar inom området. En varierande del av kommunernas näringslivsfrämjande arbete sker i samverkan med andra aktörer eller helt i extern regi. Personal som är engagerade i de verksamheterna redovisas inte i rapporten. För att kunna göra en avgränsning redovisas endast kommunernas egen personal. De behöver dock inte alla arbeta på näringslivskontor eller motsvarande. Även personella resurser som finns utanför denna typ av avdelning finns inräknade om de arbetar med tydligt avgränsade näringslivsfrämjande uppgifter.

Då extern personal inte redovisas, innebär det att i de flesta fall arbetar fler än de redovisade personerna, som arbetar med näringslivsfrämjande arbete i respektive geografisk kommun.

Diagrammet nedan visar de totala personalresurserna i respektive kommun.

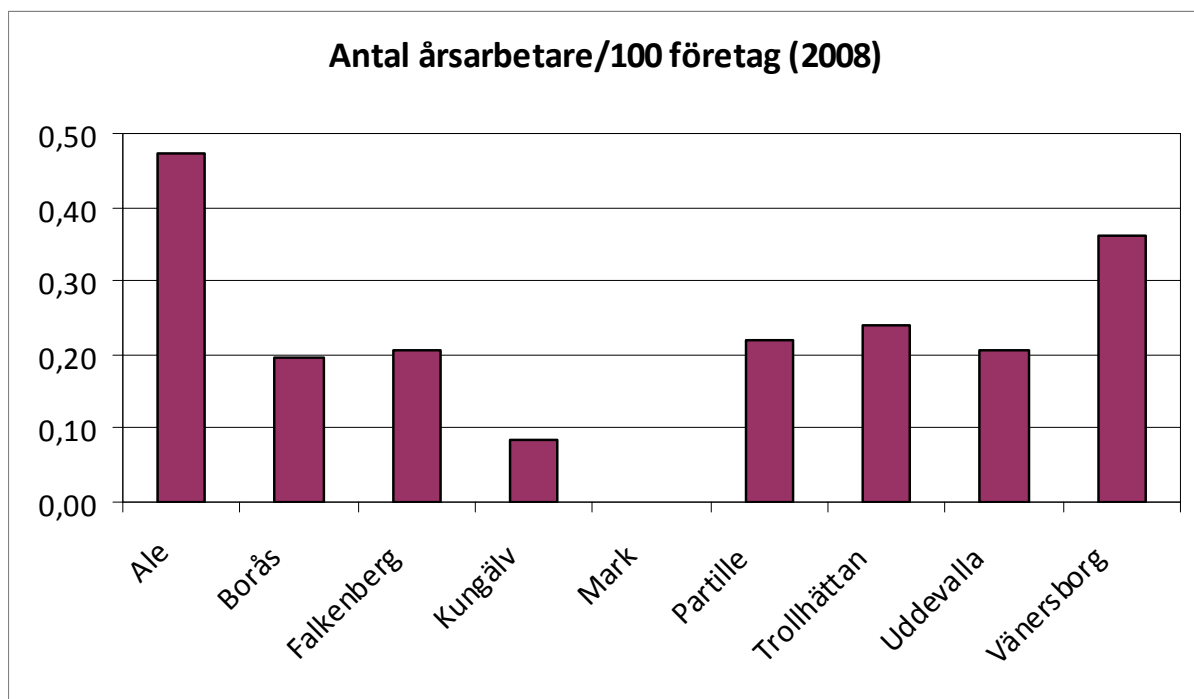
Diagram 3

Källa. Kommunens egna uppgifter. Marks siffror avviker pga. att redovisade personalresurser ej är jämförbara med övriga kommuner. Partille har som grundbemanning 1,0 näringslivssekreterare, men understörre delen av 2008 fanns ytterligare en personal anställd. Ale genomförde under 2008 Alemässan till en nettokostnad om ca 500 tkr avseende 0,5 årsarbetare och verksamhet. Kommunens grundbemanning under år 2008 inom Ale Utveckling AB var 1,8 årsarbetare.

En intressant jämförelse kan vara att ställa personalresursen i relation till det antal företag som finns i kommunen. Här avses det totala antalet privata arbetsställen i kommunen med minst 1 anställd. Anledningen till att företagandet mäts i form av antal arbetsställen och inte antalet företag, är att ett företag kan ha flera arbetsställen.

Diagram 4

Källa: kommunernas egna uppgifter samt SCB. Marks siffror avviker pga. att redovisade personalresurser ej är jämförbara med övriga kommuner. Partille har som grundbemanning 1,0 näringslivssekreterare, men understörre delen av 2008 fanns ytterligare en personal anställd. Ale genomförde under 2008 Alemässan till en nettokostnad om ca 500 tkr avseende 0,5 årsarbetare och verksamhet. Kommunens grundbemanning under år 2008 inom Ale Utveckling AB var 1,8 årsarbetare. Staplarna för Ale och Partille ovan är oproportionellt höga jämfört med ett normalår.

2.2.2 Kommentarer

I Mark bedrivs kommunens näringslivsverksamhet i huvudsak av Marks Idé & Näringslivsråd AB på uppdrag av kommunen. Därför är antalet årsarbetare i egen regi mycket lågt. Det påverkar underlaget för Mark i alla diagram ovan. För Falkenberg ingår 1,0 årsarbetare som avlönas av annan huvudman (Region Halland).

Av diagram 3 framgår att de flesta kommuner har 2- 3 årsarbetare som arbetar med näringslivsstöd, med undantag för Borås som är den största kommunen i nätverket. Fördelningen av personalresurser ger för de flesta kommuner en likvärdig bild om dessa ställs mot kommunstorleken (antal invånare). Den enda kommunen som avviker är Kungälv som i en sådan jämförelse ligger på en nivå som är mindre än hälften av de övriga.

Det är viktigt att påpeka att det i alla kommuner finns ytterligare personer som arbetar med näringslivsbefrämjande åtgärder. Om även myndighetsutövning, markförsäljning, etc. skulle räknas med, skulle jämförelsebilderna se annorlunda ut. Enligt den definition som används i denna rapport har dessa anställda exkluderats.

Ett annat sätt att betrakta personalresurserna är att räkna om dem till antal årsarbetare per 100 företag i respektive kommun (diagram 4). Man bör då beakta att många företagare inte har frekvent kontakt med kommunens näringslivsverksamhet. Detta sker först då de behöver stöd med tillståndsgivning, rådgivning, m.m. Hur frekvent detta sker kan variera stort. Många när-

ingslivsverksamheter har dock som rutin att besöka företagen eller deras representanter för att få en uppfattning om vilket stöd som olika företag eller branscher efterfrågar.

2.3 Bakgrundsfaktorer

2.3.1 Utgångspunkt och beskrivning

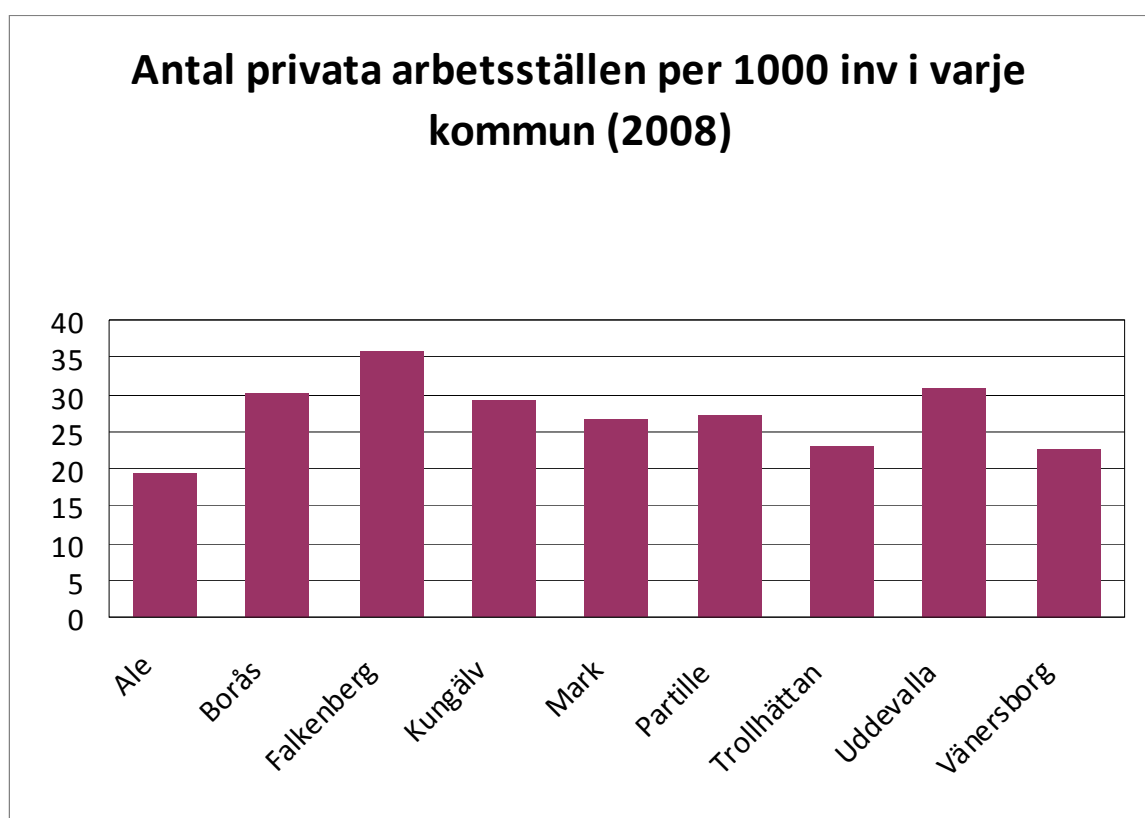
Att kommunerna har olika struktur och förutsättningar är ett faktum. Näringslivsvillkoren är enligt många forskningsrapporter beroende av tillgång till kompetent arbetskraft, bra infrastruktur, arbetslöshet, branschstruktur, m.m. Nätverket ger nedan att en bild av kommunernas struktur avseende ett antal olika dimensioner. Avsikten är att längre fram i rapporten se om dessa bakgrundsvariabler har betydelser för etablering av nya företag i kommunen.

2.3.2 Antal företag

Antal företag i en kommun kan vara en indikation på kommunens attraktivitet och strategiska läge, sett ur företagets och näringslivets perspektiv.

Diagrammet nedan visar antal företag per 1000 invånare. Med företag avses här det totala antalet privata arbetsställen i kommunen med minst en anställd. Det kan betyda att ett företag kan ha flera arbetsställen i en kommun.

Diagram 5

Källa: Ekonomifakta (www.ekonomifakta.se)

2.3.2.1 Kommentarer

När det gäller antal företag totalt (diagram 5), är Borås, Falkenberg, Kungälv och Uddevalla de mest företagstäta kommunerna i nätverket. Särskilt Uddevalla är intressant att studera när-

mare eftersom kommunen för inte så länge sedan var en typisk industrikommun med storföretag som kännemärke.

2.3.3 Företagsstorlek

Målgruppen företag omfattar allt från enmansföretag till företag med över 100 anställda. Nätverket har undersökt fördelningen av företagens storlek avseende antal anställda.

Tabell 1 Antal företag i gruppen ensamföretagare upp till 19 anställda

	Ale	Borås	Fal- ken- berg	Kung- älv *)	Mark	Par- tille	Troll- hättan	Udde- valla *)	Vä- ners- borg
Antal företag, ensamföretagare upp till 19 anställda	2071	9447	4 590	3307	3797	2301	3 764	3 918	3205
Andel företag (%), ensamföretagare upp till 19 anställda	97,0%	95,4%	97,8%	92,0%	96,6%	85,0%	95,0%	95,8%	98,0%

Källa: SCB Företagsregister Online Nära

*) Annan källa: UCAB

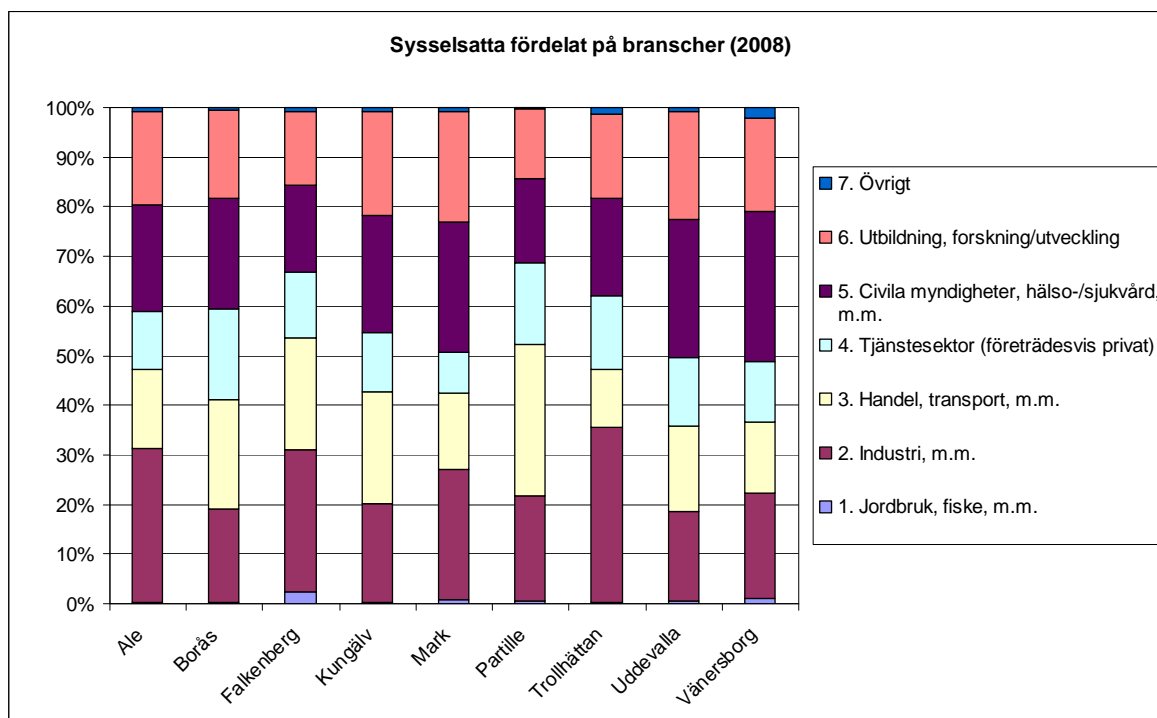
2.3.3.1 Kommentarer

Bilden är att företag upp till 19 anställda är helt dominerande bland nätverkets kommuner. Alla kommuner förutom Partille har drygt 90 % inom denna grupp.

En fundering är om näringslivsstödet tar hänsyn till att denna målgrupp är så stor? Vad innebär det om en del av de här företagen skulle anställa ytterligare en person?

2.3.4 Sysselsatta fördelat på branscher

Branschstrukturen i en kommun påverkar vilket stöd företagen behöver för att utvecklas. Det handlar då om kompetensutveckling, infrastruktur, behov av mark, etc. Branschstrukturen i en kommun har också stor betydelse för hur den påverkas av svängningar i konjunkturen, både i upp- och nedgång.

Diagram 6

Källa SCB

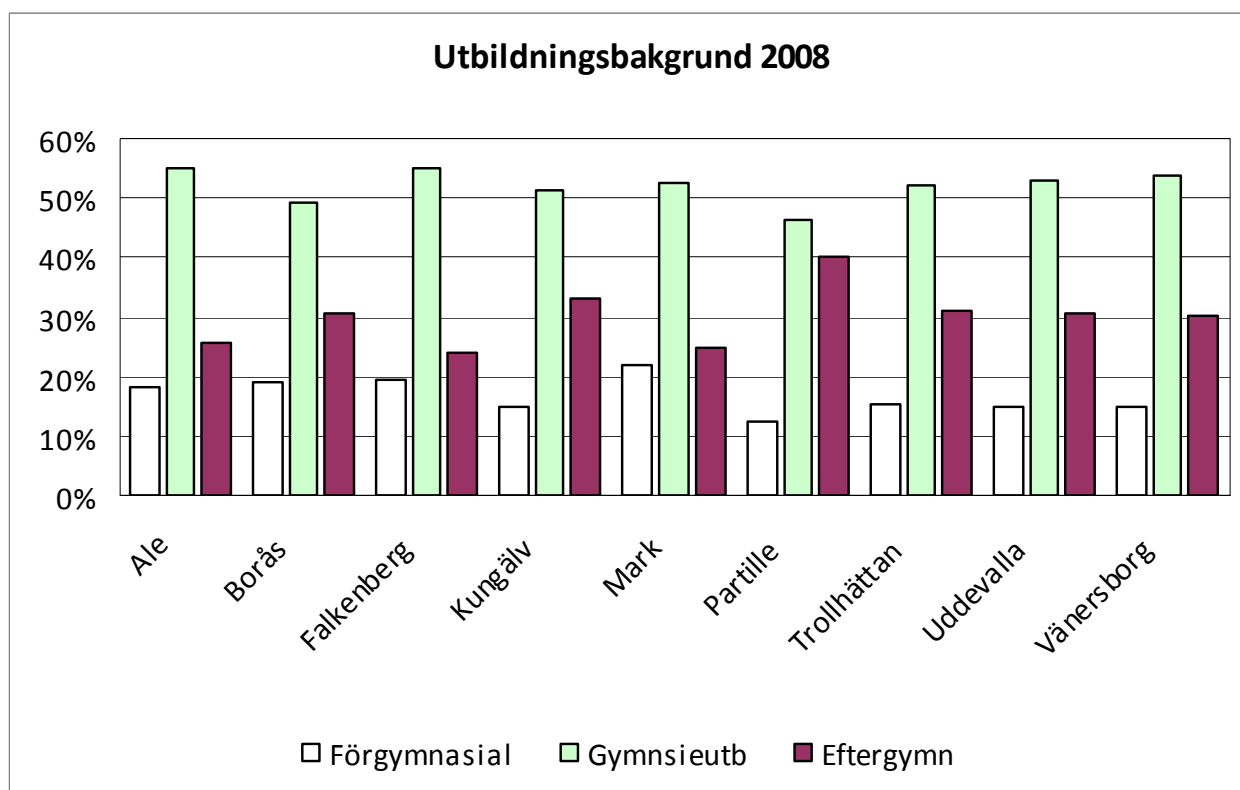
2.3.4.1 Kommentarer

Tre kommuner har en hög andel sysselsatta i tillverkningsindustri och liknande verksamhet, Ale, Partille och Trollhättan (alla över 30 procent). Här ligger Trollhättans högst med 38 procent. När det gäller sysselsatta inom handel och transport har Borås, Falkenberg och Partille flest anställda. Partille har 30 procent anställda inom denna sektor vilket får anses vara en hög andel. Denna branschfördelning bör vara en viktig utgångspunkt för hur kommunen bedriver sin näringslivsverksamhet. Ska man satsa på att stärka den befintliga strukturen eller ska man arbeta för att förändra och förnya?

2.3.5 Befolkningens utbildningsbakgrund

En allmän uppfattning är att företagsamhet förutsätter entreprenörstradition. Tillgång till kompetent arbetskraft sägs ofta ha stor betydelse för företagens etableringsbeslut. Mot denna bakgrund redovisar nätverket utbildningsbakgrunden i respektive kommun.

Diagram 7

Källa: SCB

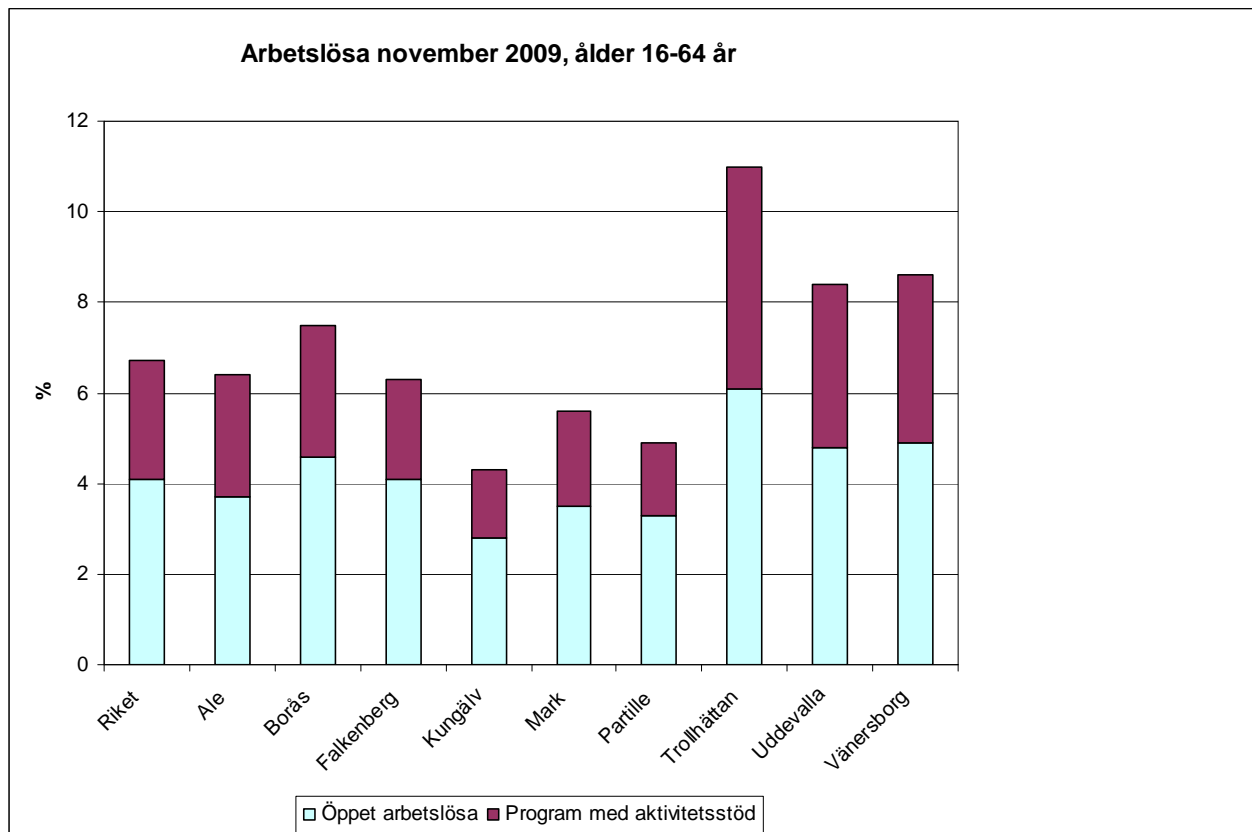
2.3.5.1 Kommentarer

Diagrammet visar att utbildningsnivåerna skiljer sig åt en hel del mellan nätverkets kommuner. Partille ligger bäst till i andel av befolkningen som har eftergymnasial utbildning, medan Falkenberg, Ale och Mark är har lägst andel med eftergymnasial utbildning. Marks kommun har den högsta andelen med förgymnasial utbildning. I andelen med 3-årig gymnasial utbildning är det små skillnader mellan kommunerna.

2.3.6 Arbetslöshet

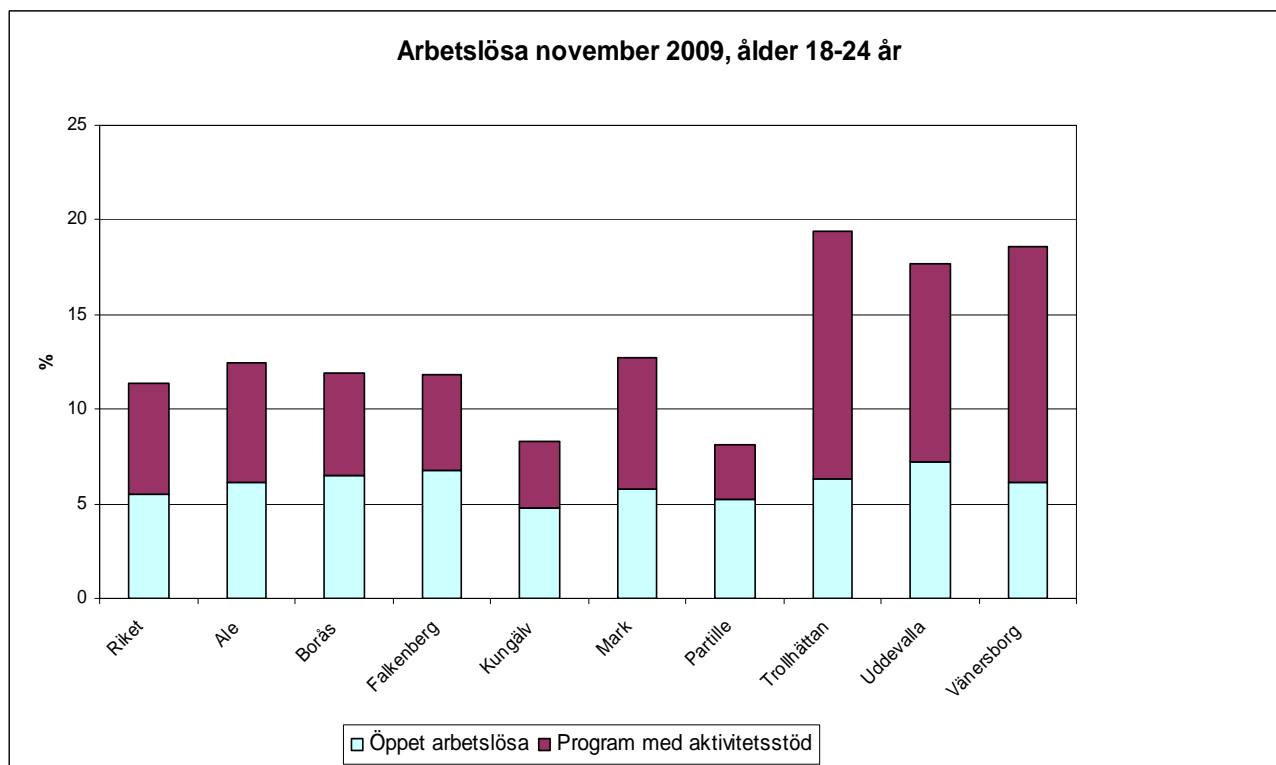
Nätverket har tagit del av AMS månadsstatistik för arbetslösa och personer i program med aktivitetsstöd i procent av befolkningen. Här redovisas statistik för november månad år 2009.

Diagram 8

Källa: AMS månadsstatistik

Diagram 9

Källa: AMS månadsstatistik

2.3.6.1 Kommentarer

Arbetslöshet

Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla har högst arbetslöshet både totalt och när det gäller ungdomsarbetslöshet då öppen arbetslöshet och arbetsmarknadsåtgärder räknas ihop. En trolig förklaring är lågkonjunkturen och den stora betydelse som ett fåtal stora företag har för dessa kommuner (SAAB, Volvo Aero, m.fl.). Kungälv och Partille som båda ligger i Göteborgsregionen har en låg arbetslöshet, både avseende 16-64 år och 18-24 år. Ale som ligger inom samma region har inte lika låga siffror.

3. Organisation och arbetsprocesser

Det är viktigt med effektiva arbetsprocesser för att tjänster av hög kvalitet skall kunna produceras. Detta har inte bara intern betydelse utan påverkar också brukarna genom att strukturerade och rationella arbetsprocesser oftast leder till bättre tjänster. Det är också intressant, ur ett medborgarperspektiv, eftersom det har samband med hur effektivt kommunens resurser används.

3.1 Organisation av näringslivsverksamheten

3.1.1 Utgångspunkt och beskrivning

Det finns skillnader mellan kommunerna i inriktningen av verksamheten och hur arbetet organiseras. Detta avsnitt ger en kortfattad beskrivning.

3.1.2 Översikt

Nedanstående översikt för kommunens organisation och uppgifter bygger på kommunernas näringslivsverksamhetens egna beskrivningar. Ytterligare detaljer finns i bilaga till rapporten. Uppgifterna avser situationen år 2008.

Tabell 2

	Organisation	Uppgifter i stort	Övrigt
Ale	Helägt aktiebolag Ale Utveckling AB	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunal näringslivsservice • Medverka till långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt – skapar fler arbetstillfällen • Marknadsföra Ale 	Aktivt deltagande i regionalt näringslivsarbete genom BRG
Borås	Näringslivsenhet inom kommunledningskansliet Rapporterar till KS	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiskt arbete med Borås Stads befintliga och framtida näringsliv • Ge service på olika sätt till företagen i Borås Stad. • Samordna och utveckla stadens och dess näringslivs internationella kontakter inom bl.a. EU området 	
Falkenberg	Helägt aktiebolag, FUAB, Falkenbergs Utvecklings AB. Bolaget lyder under Falkenbergs Stads-hus AB, som är moderbolag i koncernen.	<ul style="list-style-type: none"> • Stödja det befintliga näringslivet i kommunen • Arbeta för att få nya företag till kommunen. • Tillgodose behovet av färdig planlagd mark för verksamheter 	En näringslivsutvecklare är anställd av Region Halland, men lyder under FUAB:s VD

Kungälv	Näringslivsenheten ingår i kommunledningssektorn. Rapporterar direkt till kommunchef/kommunstyrelse	<ul style="list-style-type: none"> • Samordna insatser för näringslivet • Skapa nätverk och samverkan • Kontaktperson i frågor som rör företagare och företagande • Marknadsföra kommunen så att näringslivet utvecklas och gynnas • Skapa, förankra och genomföra kommunens nya näringslivsprogram • Delta i det regionala samarbetet i Göteborgsregionen, (BRG) 	BRG = Business Region Göteborg
Mark	KS ansvarar för kommunens näringslivsverksamhet som på uppdrag av kommunen bedrivs av Marks Idé & Näringslivsråd AB (Minab). Minab ägs av sina medlemsföretag.	<p>Minab är operativt ansvarig för näringslivsservice, stöd till näringslivsutveckling och är en partner för företag i Marks kommun med främsta målet att arbeta för ökad tillväxt och fler arbetstillfällen.</p> <p>Överenskommelsen mellan kommunen och Minab omfattar ansvarsfördelning samt inriktningen av det lokala näringslivsarbetet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetensutveckling • Samhandling • Attityder • Kommunikation och marknadsföring • Näringslivsservice 	
Partille	Enheten är en del av centrala kommunkontoret.	<ul style="list-style-type: none"> • Förenkla kontakter och länk till kommunens olika förvaltningar. "Till nytta för företagen". • En stor del av arbetet sker genom BRG som är en del av samarbetet inom Göteborgs kommunalförbund. • Information, rådgivning och service samt delta i utvecklingsprojekt 	Ansvar för internationellt arbete, EU-frågor och vänorter ligger på andra verksamheter.
Trollhättan	Näringslivsenheten ligger organisatoriskt direkt under stadsdirektören.	<ul style="list-style-type: none"> • "En dörr in" – stöd vid företagsutveckling och företagsetablering, nyföretagarservice samt studentkontakt. • Rekrytera företag och marknadsföra Trollhättan som företagsort • Identifiera tillväxtbranscher och behov av kompletterande näringsliv. • Öka Trollhättans attraktionskraft generellt och speciellt. • Internationalisering – stödja såväl näringslivet som Trollhättans Stad 	

Uddevalla	Näringslivs-avdelningen ingår i Kommunledningskontoret. KS närings- och arbetsmarknadsutskott behandlar och beslutar om näringslivsfrågor	<ul style="list-style-type: none"> • Verka för ett bra företagsklimat • Stödja en positiv utveckling i företagen • Utveckla nya kompetensområden för att bredda näringslivsstrukturen • Marknadsföra Uddevallas starka sidor och göra kommunen intressant för företagsetableringar 	
Vänersborg	Särskild organisation inom Kommunstyrelseförvaltningen; Vänersborg & Co.	Stödja och främja näringslivet för att öka tillväxt.	

3.1.3 Kommentarer

Ale och Falkenberg har sin näringslivsverksamhet organiserad i form av helägt aktiebolag. Marks näringslivsverksamhet bedrivs genom MINAB som ägs av bolagets medlemsföretag.

Övriga kommuner bedriver sin näringslivsverksamhet via en centralt placerad enhet/avdelning i kommunledningsförvaltningen eller motsvarande.

Ale, Kungälv och Partille betonar det regionala samarbetet genom BRG (Business Region Göteborg). Även Falkenberg nämner att det i verksamheten ingår samarbete med Region Halland. Borås och Mark stödjer ett näringslivsbefrämjande arbete via Sjuhäradsbygdens kommunalförbund, vilket inte nämns i tabellen ovan.

I de kortfattade beskrivningarna av verksamhetens huvudinriktning framgår mer eller mindre uttryckligt att alla kommuner ger en bred service till näringslivet. Man arbetar för att stärka och stödja näringslivet i syfte att få fler företagsetableringar och fler arbetstillfällen.

Respektive kommun anger en egen profil på de satsningar som prioriteras. Här kan finnas möjligheter till lärande mellan kommunerna om arbetssätt och prioritering av satsningar.

En fråga kommunerna kan ställa sig är om organisationen har någon reell betydelse för hur effektiv den näringslivsbefrämjande verksamheten är? Trollhättan har t.ex. tidigare haft näringslivsverksamheten i bolagsform och ändrat tillbaka till kommunal förvaltning. Kanske är det framförallt andra aspekter som ska vägas in när det gäller verksamhetens effektivitet och service.

3.2 Arbetsprocesser

3.2.1 Utgångspunkt och beskrivning

För att jämföra kommunernas system, rutiner och insatser i arbetet med näringslivsstöd har 28 frågor ställts till respektive kommun. Resultatet redovisas i en poängsatt färgmatris där kommunernas sammanlagda och enskilda resultat visas. Grön färg och en poäng visar att frågan besvarats med ”ja”, röd färg att frågan besvarats med ”nej”. Nätverket har valt att gruppera frågorna i tre delar. Den första, styrning och ledning, innehåller ett antal frågor om styrkedjan.

Den andra delen, information och dialog innehåller frågor om kommunikation. I den tredje delen ställs frågor kring service och samordning.

3.2.2 Styrning och ledning

Tabell 3

Grön = Ja 1 poäng, Röd = Nej 0 poäng.									
Styrning och ledning	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
1. Har kommunfullmäktige fastställt mätbara mål för näringslivsverksamheten under mandatperioden?	1	0	0	0	1	0	1	1	1
2. Har kommunstyrelsen, eller annan ansvarig nämnd, fastställt mätbara mål för näringslivsverksamheten under mandatperioden?	1	1	0	1	0	0	1	1	0
3. Har kommunen andra (utöver vad som anges i fråga 1 och 2) politiskt antagna styrdokument för näringslivsverksamheten under mandatperioden, exempelvis näringslivspolitik?	0	1	1	1	0	1	0	1	0
4. Finns det dokumenterad uppföljning och återrapportering till ansvarig politisk nämnd/styrelse av resultatet för alla politiskt antagna mål avseende näringslivsverksamheten under 2008?	1	1	0	0	1	0	1	1	1
5. Redovisades uppföljningen av näringslivsverksamheten 2008 till medborgarna?	0	1	0	0	0	0	0	1	1
6. Riktas/fördelas kommunens stöd till näringslivsverksamheten utifrån någon fastställd prioriteringsordning (exempelvis mellan befintliga företag, nyetableringar och entreprenörer eller genom rangordning av olika typer av stöd)?	0	0	1	0	0	0	1	1	0

7. Har kommunen i ägardirektiv ställt krav på kommunala bolag (utöver näringslivsbolag) i näringslivsfrågor?	1	0	1	0	1	0	1	0	0
8. Har ansvarig verksamhet upprättat en verksamhetsplan/handlingsplan för 2009 som relaterar till politiskt antagna mål och styrdokument?	1	1	1	0	0	0	1	1	1
Poäng styrning och ledning	5	5	4	2	3	1	6	7	4

Källa: Kommunens egna uppgifter

3.2.3 Kommentarer

Alla frågor om styrning och ledning har besvarats jakande av någon av nätverkets kommuner. Det betyder att alla kan lära av andra och göra förbättringar, då ingen enskild kommun har svarat ”ja” på alla frågor.

Inom området ”styrning och ledning” är Trollhättan och Uddevalla goda exempel, medan flera kommuner har stor förbättringspotential. Att hälften av kommunerna saknar fastställda mätbara mål för näringslivsverksamheten är överraskande. För de kommuner som har mätbara mål, redovisas dessa i bilagan till denna rapport. Falkenberg, Kungälv och Partille har inte återrapporterat några resultat till någon politisk instans eller till medborgarna. Falkenberg, Trollhättan och Uddevalla är de enda kommuner som har fastställt en prioriteringsordning för näringslivsstödet. Det kan vara intressant att fördjupa sig i hur denna rangordning ser ut och kommer till uttryck.

Några kommuner saknar verksamhetsplan som relaterar till målen. I Marks fall ansvarar Marks Idé & Näringslivsråd AB för verksamhetsplanering, eftersom de på uppdrag av Marks kommun bedriver kommunens näringslivsverksamhet.

3.2.4 Information och dialog

Tabell 4

Information och dialog	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
9. Har kommunen någon form av dialogforum för näringslivet näringslivsråd/panel eller dylikt?	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Ger kommunen ekonomiskt stöd till lokala företagareföreningar (t.ex. centrumförening)?	1	1	1	1	1	0	1	1	1
11. Ingår kommunen i lokala företagareföreningar (styrelseledamot, adjungerad)?	0	0	1	1	0	0	1	1	0
12. Finns skriftlig information riktad till företagare på annat språk än svenska?	0	1	0	0	0	0	1	1	0

13. Skickar kommunen regelbundet (minst fyra ggr/år) under året ut någon form av riktad information till kommunens näringsliv?	1	1	1	1	1	1	1	1	1
14. Erbjuder kommunen en "frontdesk" / servicecenter för första kontakt, enklare frågor och vidare "lotsning"?	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Poäng information och dialog	4	5	5	5	4	3	6	6	4

Källa: Kommunens egen undersökning

3.2.5 Kommentarer

Likheterna är stora mellan kommunerna inom detta område – men inte i allt. Med Trollhättan och Uddevalla som de goda exemplen visar det sig att det är möjligt för övriga att förbättra dialogen. Ett förbättringsområde är att arbeta med skriftlig information riktad till företagare på andra språk.

3.2.6 Service och samordning

Tabell 5

Service och samordning	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
15. Har näringslivsverksamheten tjänstegarantier/servicegarantier som riktar sig mot näringslivet?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16. Har kommunen tjänstegarantier/servicegarantier som gäller för alla förvaltningar (förutom det som gäller för näringslivsverksamheten) och som särskilt riktar sig mot näringslivet?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17. Har kommunen synpunkts- och klagomålshandling om näringslivsverksamheten?	1	0	0	0	1	0	1	1	1
18. Har kommunen en funktionell process där företagaren tas emot på ett ställe och blir visad till de verksamheter som är knutna till vissa förvaltningar, funktioner eller enheter (en dörr in - många dörrar ut)?	1	1	0	1	1	1	1	1	1

19. Har kommunen en horisontell process där företagaren tas emot på ett ställe där ansvar tas för alla delprocesser på förvaltningar, funktioner eller enheter (en dörr in - en dörr ut)?	0	1	1	0	0	0	0	1	0
20. Erbjuder kommunen utbildning eller annan kompetensutveckling till dem som äger eller driver företag?	1	0	1	1	1	1	0	1	0
21. Erbjuder kommunen utbildning eller annan kompetensutveckling till anställda vid företag (utöver den vanliga möjligheten vid Komvu1)?	1	0	1	1	1	1	0	1	0
22. Erbjuds personal, som vanligtvis är den första kontakten med företagare, minst en dags kompetensutveckling om bemötande av företagare och/eller deras villkor och behov?	1	0	1	0	0	0	0	0	0
23. Har kommunen en verksamhet som erbjuder stöd i form av rådgivning, förmedling etc. till att starta företag (nyföretagarcentrum eller liknande)?	1	1	1	1	1	1	1	1	1
24. Har kommunen helt eller delvis arrangerat företagsmässor under de senaste två åren?	1	1	1	1	0	1	1	1	1
25. Har kommunen formaliserad samverkan på lokal nivå med företag eller samverkande företag (i center, park, partners eller liknande)?	1	1	1	1	0	1	1	1	0
26. Har kommunen formaliserad samverkan på regional nivå med företag eller samverkande företag (i center, park, partners eller liknande)?	1	1	1	1	1	1	1	1	1
27. Har kommunen formaliserad samverkan på nationell nivå med företag eller samverkande företag (i center, park, partners eller liknande)?	1	1	1	0	0	0	0	1	0

28. Har kommunen formaliserad samverkan på internationell nivå med företag eller samverkande företag (i center, park, partners eller liknande)?	0	1	1	0	0	0	1	1	1
Poäng service och samordning	10	8	10	7	6	7	7	11	6

Källa: Kommunens egen undersökning

3.2.7 Kommentarer

Tjänstegarantier, som är vanliga inom många verksamheter och också inom servicesektorn, finns inte i någon av kommunernas näringslivsverksamhet. Vissa inslag av tjänstegarantier som berör företagare finns. I Ale kommun finns t.ex. en servicedeklaration kring serveringstillstånd.

Synpunkts-/klagomålshanteringen är dåligt representerad inom näringslivsverksamheten.

Borås, Falkenberg och Uddevalla har en arbetsmodell där näringslivsverksamheten tar ansvar för hela processen (en dörr in – en dörr ut). Detta är en hög servicegrad och ett sätt att organisera processer som används av framgångsrika företag i världsklass.

Flera kommuner erbjuder kompetensutveckling till företag och deras personal. Däremot är kompetensutveckling outvecklad för kommunens egen personal, vilka är den första kontakten med företagare.

Formaliserad samverkan med företag är vanlig på lokal och regional nivå men bara i hälften av kommunerna på nationell och internationell nivå. De som har detta borde vara intressanta att studera för att lära av deras resultat.

3.2.8 Sammanfattning av struktur och process

Tabell 6

	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
Summa poäng totalt	19	18	19	14	13	11	19	24	14
Andel av summa poäng i relation till alla 28 frågorna	68%	64%	68%	50%	46%	39%	68%	86%	50%

Källa: Kommunens egen undersökning

3.2.9 Sammanfattande kommentarer

Av de 28 frågorna är det endast fem som besvarats med ja av samtliga nio kommuner. Frågorna rör information, dialog, rådgivning och regionalt samarbete. Fyra av kommunerna (Kungälv, Mark och Partille) har totalt sett 50 procent eller mindre ja-svar, med låga poäng främst inom området styrning och ledning.

Av de 28 frågorna har Uddevalla svarat ja på 24 stycken och ligger därmed i topp bland nätverkets kommuner med 86 procent ja-svar. Därefter följer Ale, Falkenberg och Trollhättan med 68 procent ja-svar.

När det gäller skillnaderna i hur kommunerna arbetar, skulle en fördjupad analys vara att undersöka om dessa skillnader påverkar resultatet i näringslivsarbetet och om resurserna nyttjas effektivare i de kommuner som har en tydlig struktur på sina arbetsprocesser.

4. Resultat

Vilket resultat en näringslivsverksamhet under kommunens ansvar uppnår är kanske den viktigaste frågan att besvara. Näringslivsutvecklingen i en kommun är mycket beroende av olika omvärldsfaktorer. Konjunkturläge, företagsstruktur, kommunikationer, arbetskraftsresurser, m.fl. Listan kan göras lång på faktorer som mer eller mindre tydligt påverkar företagen. Kommunens påverkan i förhållande till övriga faktorer är mycket svår att identifiera. Då det gäller insatta stödresurser, ekonomiska och personella, är kommunen en mycket liten aktör ställd mot företagens totala omsättning och antal anställda.

Det finns även andra organisationer som arbetar med näringslivsstöd och som då påverkar näringslivets utveckling i kommunen. Ytterligare en viktig faktor då det gäller ”resultat” är att kommunerna verkar på en regional arbetsmarknad, där den egna kommungränsen ibland är för liten då resultat för näringslivsutveckling ska mätas.

I kapitlet ”resultat” har nätverket valt ut några jämförbara mätvärden som kan ge indikationer på hur väl kommunens näringsliv utvecklas.

4.1 Information på kommunens webbplatser

4.1.1 Utgångspunkt och beskrivning

Information är en viktig service till företagen. Att snabbt hitta efterfrågad information om stöd, rådgivning, tillståndsgivning, etc. ökar förutsättningen för att företagen blir mer nöjda och att de kan agera snabbare avseende tillstånd, markköp, etc.

Västkustnätverket har valt att presentera en informationsundersökning på de medverkande kommunernas webbsidor om näringslivsinformation. Undersökningen är nationell och gjord av SKL. Denna rapport kan presentera resultatet från medverkande kommuner innan det är färdigbehandlat och analyserat på nationell nivå. Den slutliga sammanställningen av undersökningsresultat som SKL gör kan därför skilja sig något från den som här presenteras.

Undersökningsmetoden är uppbyggd på samma sätt som tidigare undersökningar västkustnätverket har gjort på webbinformation. Informationen ska hittas inom 2 minuter på kommunens hemsida. I annat fall anses den inte finnas. Jämförelsen bygger på en poängskala där 3 p anger att informationen finns, 1 p att den delvis finns och 0 p visar att informationen saknas.

Den första tabellen redovisar vilken information som finns om den service kommunen erbjuder i sin egen näringslivsservice.

Tabell 7

A. Information om kommunal näringslivsservice	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
1. Finns det en näringslivsstrategi eller motsvarande?	0	3	3	3	3	0	0	3	0
2. Finns det kontaktuppgifter (namn, e-post och telefon) till näringslivsansvarig?	3	3	3	3	0	3	3	3	3
3. Finns en samlad beskrivning över den service som kommunen kan ge till företag/företagare?	0	0	1	1	3	3	3	3	3
4. Finns beskrivet om vart man kan vända sig för att få information om kommunens service till företagare?	1	1	1	1	1	1	3	3	1
5. Finns servicedeklarationer/ tjänstegarantier eller liknande (dvs. uttalade löften om kvalitativa servicenivåer i tjänsterna) som är riktade till företagare?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Finns information om vart man som företagare ska vända sig med synpunkter och eventuella klagomål? (på kommunen och dess service)	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Delsumma - allmän företagsinformation	7	10	11	11	10	10	12	15	8
Andel	39%	56%	61%	61%	56%	56%	67%	83%	44%

Källa: SKL

4.1.1.1 Kommentarer

Här hamnar de flesta kommuner relativt högt. Uddevalla har mest information, medan kommunerna Ale och Vänersborg släpar aningen efter. Undersökningen indikerar att det finns brister i kontaktinformation för kommunernas näringslivsservice. Ett område där det inte gått att hitta någon information är kring servicedeklarationer för verksamheten. Endast Ale kommun säger sig ha tagit fram en deklARATION som berör området, dock ej heltäckande.

Tabell 8

B. Information om kommunal tillståndsgivning	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
6. Vad ett bygglov är och i vilka sammanhang de krävs?	3	3	3	3	3	3	3	3	3
7. Vilka underlag som krävs för att söka bygglov?	3	3	3	3	3	0	0	3	3
8. Hur handläggningen av ett bygglov går till?	3	1	3	1	3	0	3	1	3
9. Hur lång tid en komplett ansökan om bygglov tar för en företagare (ev. i form av en utfästelse)?	3	0	0	1	0	0	0	3	0
10. Vad ett bygglov kostar?	3	3	3	0	3	3	3	3	0
11. Hur man överklagar ett beslut om bygglov?	3	0	0	3	0	0	0	0	0
12. Vad ett miljötillstånd är och i vilka sammanhang de krävs?	3	1	1	1	3	3	3	3	3
13. Vilka underlag som krävs för att söka miljötillstånd?	1	0	1	0	3	0	0	0	0
14. Hur handläggningen av ett miljötillstånd går till?	0	0	1	0	3	0	1	0	0
15. Hur lång tid en komplett ansökan om miljötillstånd tar för en företagare (ev. i form av en utfästelse)?	0	0	0	0	3	0	0	0	0
16. Vad ett miljötillstånd kostar?	1	0	1	0	3	1	1	0	3
17. Hur man överklagar ett beslut om miljötillstånd?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Vad ett serveringstillstånd är och i vilka sammanhang de krävs?	1	3	3	3	0	3	3	3	1
19. Vilka underlag som krävs för att söka serveringstillstånd?	0	0	0	3	0	0	1	0	0
20. Hur handläggningen av ett serveringstillstånd går till?	0	0	0	1	0	0	3	0	0

Källa: SKL

B. Information om kommunal tillståndsgivning (fortsättning)	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
21. Hur lång tid en komplett ansökan om serveringstillstånd tar för en företagare (ev. i form av en utfästelse)?	0	0	0	0	0	0	3	0	0
22. Vad ett serveringstillstånd kostar?	0	0	3	3	0	3	3	3	3
23. Hur man överklagar ett beslut om serveringstillstånd?	0	0	0	1	0	0	0	0	0
24. Vad en markupplåtelse är och i vilka sammanhang de krävs?	1	3	3	3	0	1	3	1	1
25. Vilka underlag som krävs för att söka om markupplåtelse?	0	1	0	1	0	0	0	0	0
26. Hur handläggningen av en markupplåtelse går till?	0	0	0	1	0	0	0	0	0
27. Hur lång tid en komplett ansökan om markupplåtelse tar för en företagare (ev. i form av en utfästelse)?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28. Vad en markupplåtelse kostar?	0	1	0	3	0	0	0	1	0
29. Hur man överklagar ett beslut om markupplåtelse?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30. Finns det möjlighet att hämta blanketter på hemsidan? (för tillstånd som bygglov, miljötillstånd, serveringstillstånd, markupplåtelse etc.?)	3	3	1	1	1	3	1	3	3
31. Finns det möjlighet att elektroniskt fylla i och ansöka om bygglov, miljötillstånd, serveringstillstånd och markupplåtelse direkt på webben?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Delsumma - allmän företagsinformation	28	22	26	32	28	20	31	27	23
Andel	36%	28%	33%	41%	36%	26%	40%	35%	29%

Källa: SKL

4.1.1.2 Kommentarer

Detta är ett område där det saknas mycket information. Generellt kan sägas att det endast är en bredare information kring bygglovsverksamhet som kan hittas. Information om övrig tillståndsgivning är mer sällsynt. Alla kommuner erbjuder i större eller mindre omfattning blanketter för nerladdning kring tillståndsgivning.

Tabell 9

C. Allmän företagsinformation	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
32. Finns information om markköp för byggnation av lokaler för näringsverksamhet?	3	0	3	3	3	3	3	3	0
33. Finns information om hur man kan komma åt information, utbildning och rådgivning om man vill starta ett företag?	3	1	1	3	1	3	3	3	1
34. Finns information om utbildningar/seminarier/föreläsningar riktade till företag?	1	0	0	1	0	3	3	0	0
35. Finns en samlad beskrivning av lokaltillgång för företag?	3	3	3	3	3	3	3	3	1
36. Finns information om hur offentliga upphandlingar går till?	3	3	1	1	1	0	3	3	3
37. Finns det information om aktuella upphandlingar?	3	3	3	3	3	3	3	3	3
38. Finns information om stöd till företagare i kommunen som kan sökas hos annan myndighet eller organisation?	3	3	3	1	3	1	3	3	1
39. Finns det länkar till företagsnätverk och/eller företagarorganisationer?	3	3	3	3	3	3	3	3	3
40. Finns det ett lokalt företagsregister?	3	0	3	3	3	3	3	3	3
41. Finns det någon information på engelska som är riktad till företagare?	0	0	0	0	0	3	0	3	0
Delsumma - allmän företagsinformation	25	16	20	21	20	25	27	27	15
Andel	83%	53%	67%	70%	67%	83%	90%	90%	50%

4.1.1.3 Kommentarer

När det gäller allmän företagsinformation, även sådan som inte kommunen själv ansvarar för, är den samlade bilden att den finns i hög omfattning i nätverkets kommuner. Även här placerar sig Uddevalla högst med 90 procent av informationen på hemsidan. Denna nivå når även Trollhättan. Även Ale och Partille ligger högt med 83 procent av informationen tillgänglig.

Tabell 10 Kompletterande frågor Västkust

D. Allmän företagarinformation - kompletterande frågor Västkustnätverket	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
42. Finns FAQ ("svar på de vanligaste förekommande frågorna") eller sökregister A-Ö?	3	3	3	1	3	3	0	3	3
43. Finns information om vart man vänder sig för att få information om exploatering av mark för nyetablering?	3	1	3	0	3	3	3	3	3
44. Finns det en speciell beskrivning av service riktad till nya företagare? (ekonomiskt stöd, stöttning, service)	3	1	3	3	1	3	3	3	3
45. Finns information om vart företagen kan vända sig om man vill söka finansiellt stöd?	3	3	3	3	3	3	1	3	3
46. Finns information om företagshotell/företagsparker?	1	3	1	0	0	0	0	0	0
47. Finns fakta om ortens näringsliv?	3	3	1	3	3	1	3	3	3
48. Finns information om företagsinriktade projekt?	3	3	3	3	3	3	3	3	3
49. Finns information om företagsinriktade nätverk?	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Delsumma - allmän företagsinformation – kompletterande frågor västkustnätverket	22	20	20	16	19	19	16	21	21
Andel	92%	83%	83%	67%	79%	79%	67%	88%	88%

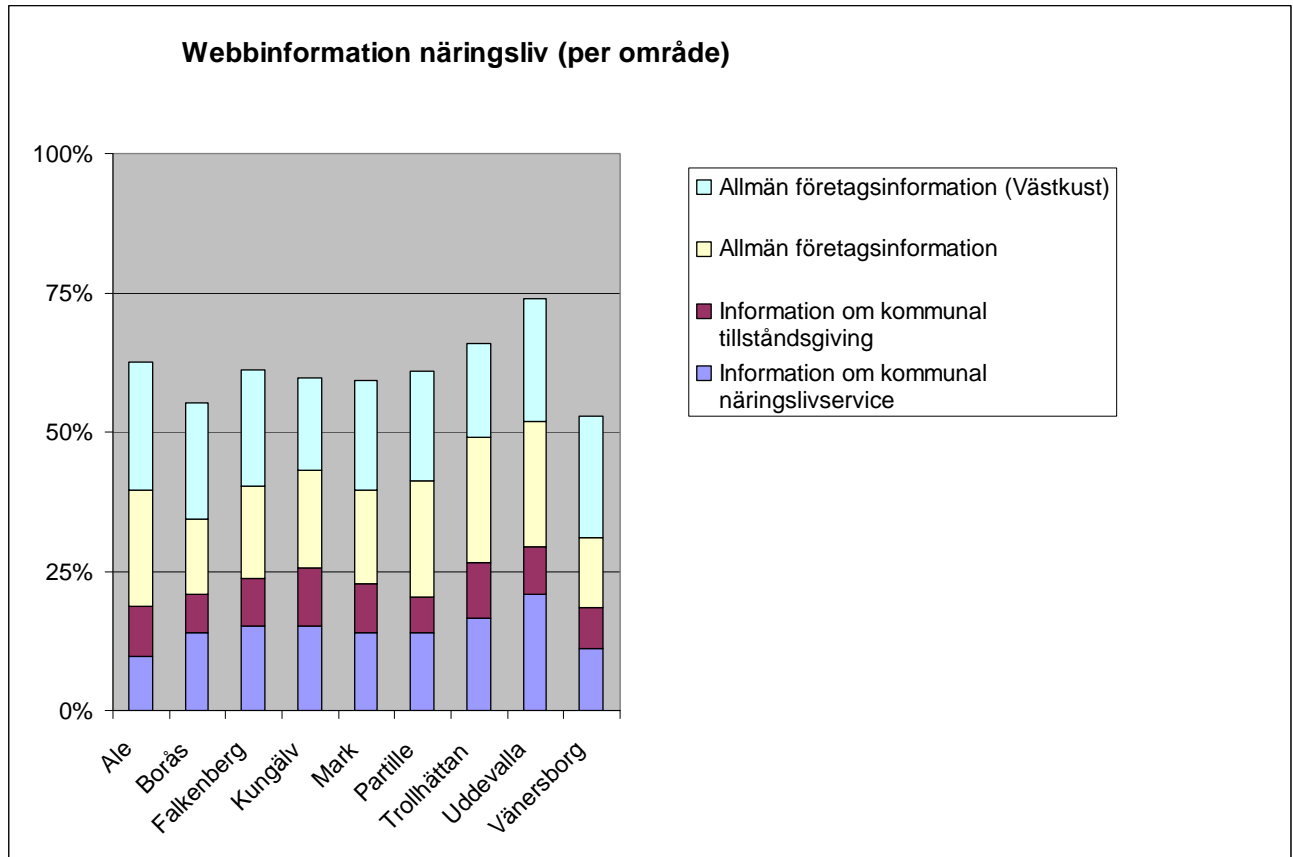
Källa: Nätverkets egen undersökning

4.1.1.4 Kommentarer

Västkustnätverket har kompletterat den nationella undersökningen med ytterligare några frågor. Informationen som efterfrågats finns i hög grad på webbplatserna. Den enda information som varit mer svår att hitta är den om företagshotell/företagsparker.

4.1.2 Sammanfattning webbundersökning

Diagram 10

Källa: SKL och västkustnätverket. Varje område kan ge 25 % om all information kan hittas. Alla fyra områden ger därmed 100 % totalt om alla information finns.

Trollhättans och Uddevalla är de kommuner som har den största andelen information på sina webbplatser. Skillnaden är inte så stor mellan kommunerna utifrån ett helhetsperspektiv. Jämförs fördelningen information i de rubriker som undersökningen är uppdelad i visar det sig att informationen om tillståndsgivning till stor del saknas på webbsidorna. Det kan tyckas anmärkningsvärt då denna information rör viktiga fakta om kommunala tjänster som riktar sig till företag.

En viktig kunskap som behövs för att avgöra om den information som finns tillgänglig för företagen är relevant eller om annat ska läggas till, är näringslivsföreträdarnas egna synpunkter. Denna kunskap bör finnas i kommunerna innan resultatet tolkas fullt ut.

En intressant anmärkning kan vara att EU:s tjänstedirektiv, som gäller från och med årsskiftet, har syftet att göra det enklare för tjänsteföretag inom EU att etablera sig och utföra tillfälliga tjänster. Direktivet föreskriver att onödiga regler och diskriminerande krav skall tas bort och administrativa processer skall förenklas i kommunerna. Kommunerna skall ha utsedda kontaktpersoner. Särskilda webbsidor skall finnas för t.ex. tillståndsgivning på svenska och eng-

elska. Dessutom ska det finnas elektroniska funktioner så att tjänsteleverantörer ska kunna ladda hem, fylla i och bifoga elektroniska dokument för tillstånd, anmälningar eller då behörighet skall visas.

Arbetet med att tillämpa dessa anvisningar pågår redan idag i kommunerna. Webbundersökningen som presenteras ovan kan vara en viktig avstämning av det arbetet.

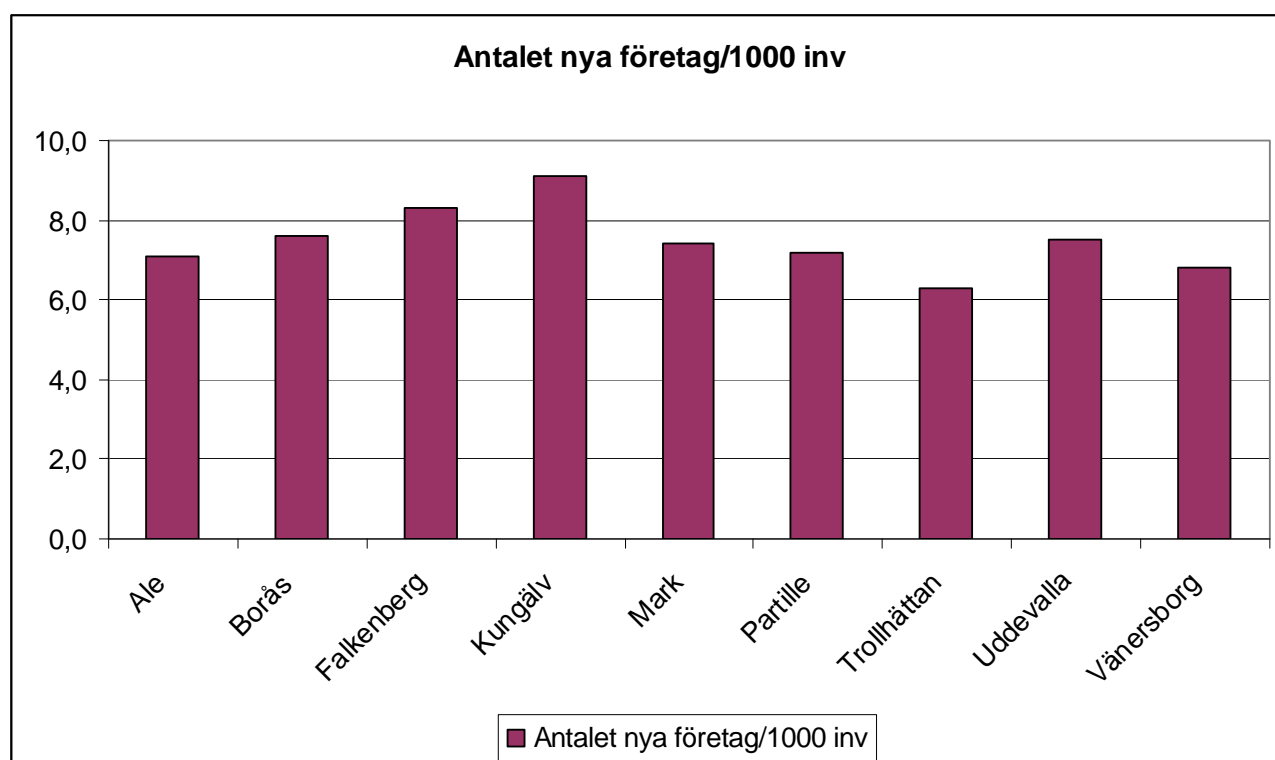
4.2 Resultat – näringslivsutveckling i kommunerna

Nedan har nätverket sammanställt ett antal indikatorer för näringslivsutveckling i kommunerna. De utgör ett urval av flera möjliga parametrar som kan mätas. Andra nätverk inom Jämförelseprojektet har varit en viktig källa när det gäller vilka mått som valts. En orsak till detta är att möjligheten till jämförelse ökar då flera kommuner utanför västkustnätverket har använt sig av samma mått för jämförelser.

4.2.1 Nystartade företag

Viktigt när det gäller näringslivsutveckling och tillväxt är entreprenörskap och skapandet av nya företag. De skapar möjligheter till ökad sysselsättning och ökad tillväxt i kommunen. Relationen nystartade företag har ställts mot arbetslöshet och utbildningsnivå i kommunerna för att se om där finns något samband mellan entreprenörskap och dessa faktorer.

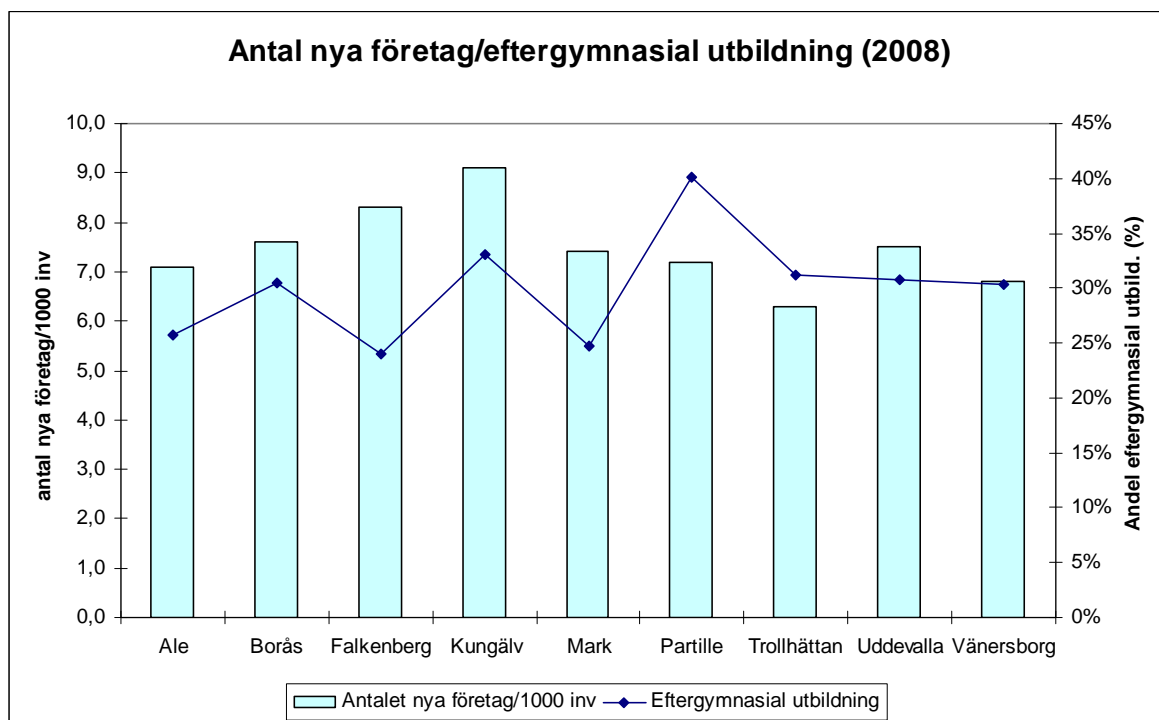
Diagram 11

Källa SCB

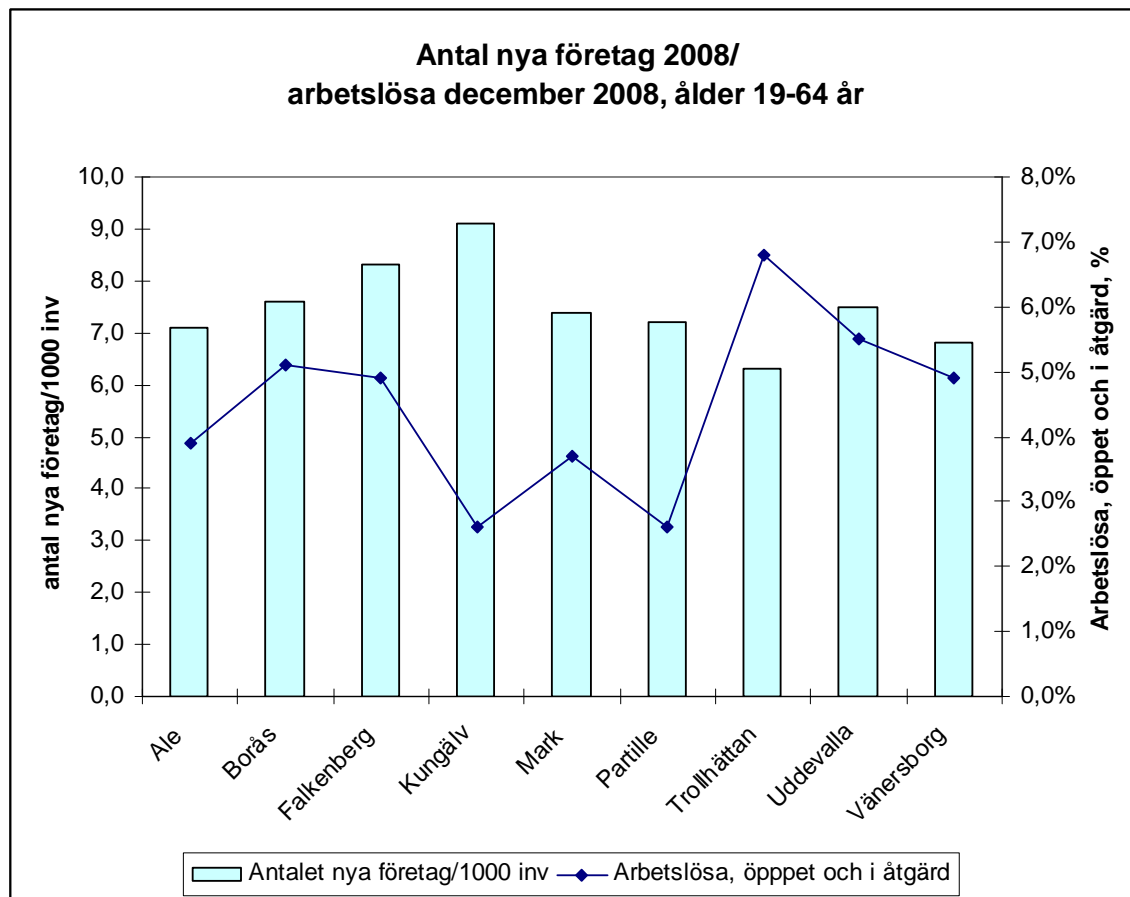
En intressant analys är att se om utbildningsnivån i kommunen påverkar startande av nya företag. Nätverket har valt att undersöka om variationer i hur många som har eftergymnasial utbildning påverkar nyföretagande.

Diagram 12

Ett samband som nätverket har valt att titta på är om antalet arbetslösa påverkar antalet nystartade företag.

Diagram 13

4.2.1.1 Kommentarer

Studerar man antalet nya företag per 1000 invånare (diagram 11) framgår det tydligt att vissa kommuner utmärker sig. Kungälv med sin närhet till Göteborg, Falkenberg med sin magnet Ullared och Borås med sin tradition som knallekommun skiljer sig från övriga kommuner. Även Uddevalla har ett stort antal nya företag. Trollhättan och Vänersborg har den lägsta andelen nyetablerade företag. En spekulering kring detta kan vara om närheten till storföretag som t.ex. SAAB har en bromsande effekt på nyetableringar.

Nätverket har inte kunnat konstatera att det finns något samband mellan varken hög eller låg arbetslöshet och ökat entreprenörskap. Trollhättan som har den högsta arbetslösheten har den lägsta andelen nya företag per 1000 invånare, medan Kungälv som har den lägsta arbetslösheten har den högsta andelen nya företag per 1000 invånare. Inte heller finns det något samband mellan hög utbildningsnivå och fler nya företag. Kungälv som har en hög andel invånare med eftergymnasial utbildning har också den högsta delen nystartade företag. Dock har även Falkenberg en hög andel nya företag. Kommunen har den lägsta delen högutbildade i nätverket.

Är det snarare vilken tradition som orten har som bestämmer hur många som startar företag? Spelar värderingar och förhållningssätt bland människorna som bor i kommunen störst roll? Finns det i så fall möjlighet att påverka och förändra människor attityder till företagande?

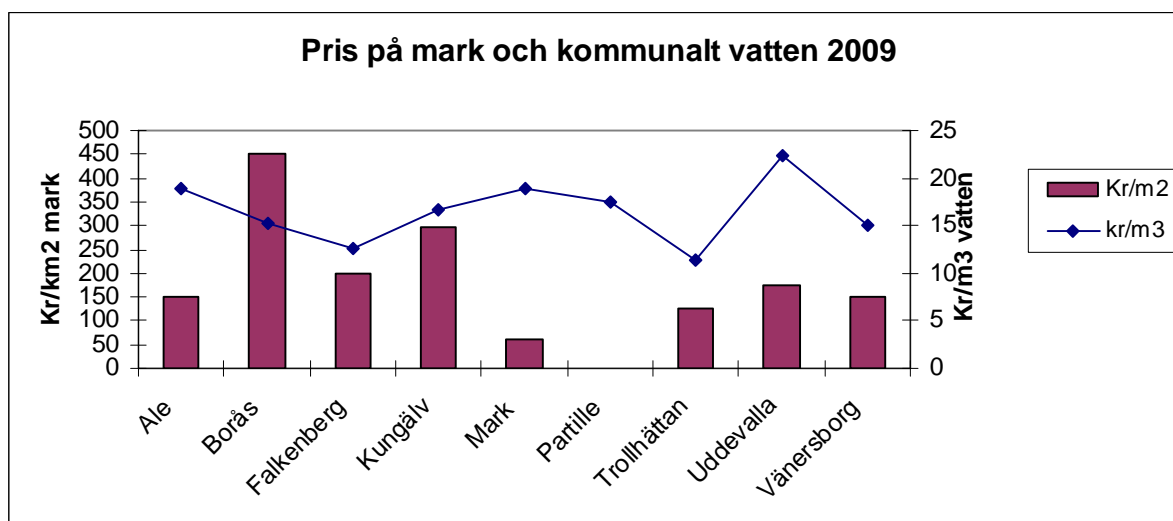
4.2.2 Prissättning på kommunal industrimark och kommunalt vatten

4.2.2.1 Utgångspunkt och beskrivning

Vad kostar det för ett företag att etablera sig i en kommun? Priset på mark för industrier kan ses som ett viktigt konkurrensmedel när företag ska välja etableringsort – eller för expansion. Likaså kostnaden för anslutning av vatten och avlopp samt den driftskostnad som detta sedan drar med sig på årlig basis i förbrukningsavgifter. Vissa industrier kan ha en hög vattenkonsumtion för sin produktion och kan genom att välja en kommun med lägre förbrukningsavgift sänka sina driftskostnader betydligt.

Kommunernas markpriser för företagsetableringar varierar beroende på läge och markens beskaffenhet. Vi har valt att, ur kommunernas prislistor för 2009, välja ut centralt läge eller där detta inte är angivet, högsta angivet pris för marken och kostnad för löpande vattenförbrukning. I Partille finns inte några fasta utsatta priser utan dessa sätts när försäljning av mark blir aktuell. I Borås har beräkning skett utifrån begreppet ”annan fastighet”.

Diagram 14

Källa: Kommunernas egen statistik

4.2.2.2 Kommentarer

Spännvidden är stor mellan kommunerna. Borås och Kungälv har 2-3 gånger så höga markpriser som Mark, Falkenberg och Trollhättan. Prissättningen kan variera beroende på attraktiviteten, t ex närheten till Göteborg. Tillgången påverkar också priset. Kommuner som har mycket mark kan sälja billigare. Ibland kan situationen vara den att kommunen måste köpa upp mark för att sedan sälja till en framtida etablerare. Så var t.ex. fallet i Uddevalla där kommunen köpte privat mark för att sälja till IKEA.

Även förbrukningsavgifterna på vatten varierar stort. Ett företag betalar ca 50 procent mer för vattnet i Uddevalla än i Trollhättan. Att döma av dessa två parametrar mark och vatten, vore det kostnadseffektivt för ett företag i behov av stora ytor att etablera sig i Mark och för en industri med stor vattenkonsumtion i Trollhättan.

En intressant fråga är om det finns uttalade strategier i kommunerna för prissättning av mark och förbrukningsavgifter just i syfte att vara konkurrenskraftiga? Vore det t ex möjligt för kommunerna att differentiera vattentaxan i förhållande till den volym som efterfrågas?

4.2.3 Sysselsättning

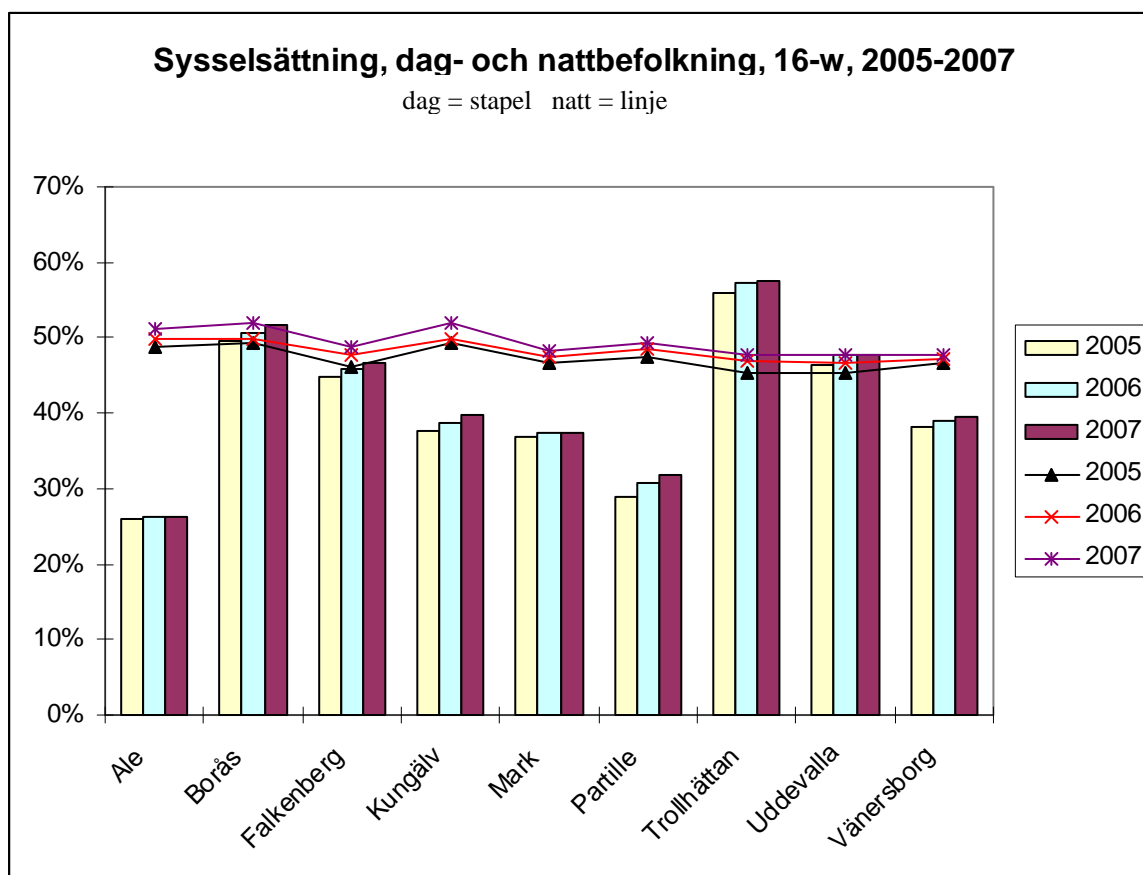
4.2.3.1 Utgångspunkt och beskrivning

Sysselsättningsgraden mäter andelen av en befolkning som är sysselsatt vid mättidpunkten (november). I detta fall har vi relaterat antalet sysselsatta 16 år och uppåt till kommunens totala befolkning. Det betyder att vi i statistiken har med alla i arbetsför ålder, men framförallt alla arbetsställen. Nedan presenteras två användbara definitioner:

Sysselsatt nattbefolkning avser personer som bor (folkbokförda) i kommunen och som har sitt arbetsställe inom eller utom kommunen. Måttet beskriver i vilken utsträckning befolkningen deltar i produktionen av varor och tjänster och därmed också svarar för sin egen inkomstförsörjning.

Sysselsatt dagbefolkning avser personer som har sitt arbetsställe i kommunen och som är folkbokförda inom eller utom kommunen.

Diagram 15

Källa: SCB statistikdatabaser

4.2.3.2 Kommentarer

Skillnaderna är mycket stora när det gäller sysselsatt dagbefolkning. Antalet personer som har sitt arbetsställe i kommunen är högst i Trollhättan (Saab och Volvo Aero), Borås (Ericsson, Volvobussar och postorderföretag). Alla kommuner utom Ale (26 procent över alla år) har mellan perioden 2005-2007 ökat antalet sysselsatt dagbefolkning, även om ökningen i vissa fall är liten.

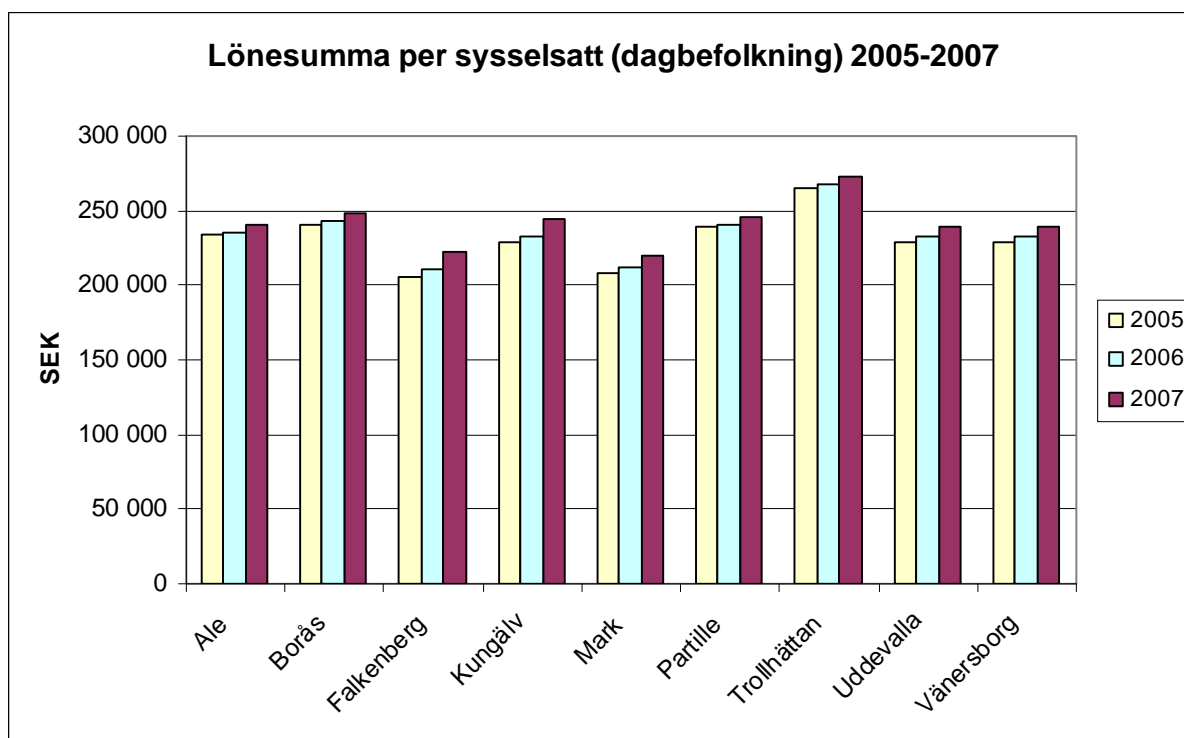
Den sysselsatta nattbefolkningen varierar betydligt mindre. Samtliga har en positiv trend över perioden. Glappet mellan kommunens sysselsatta dag- och nattbefolkning är den procentandel som sysselsätter sig i annan kommun för att antalet arbetsställen inte "räcker till". Av nätverkets nio kommuner är det fem som har denna situation, medan en har det motsatta (Trollhättan), dvs. en högre inpendling än utpendling. Tre kommuner, Borås, Falkenberg och Uddevalla, har ungefär lika stor sysselsättning, dag- och nattbefolkning.

4.2.4 Kommunens produktivitet och självförsörjning

Vad är produktionsvärdet i en kommun? Lönesumman används ofta som mått på det totala värdet av produktionen i en kommun. Lönesumman är summan av utbetalda bruttolöner i en kommun baserat på arbetsgivarens kontrolluppgifter.

Genom att relatera lönesumman till sysselsättningen – lönesumma per sysselsatt (dagbefolkning) - får vi produktiviteten, dvs. det genomsnittliga värdet av arbetet vid kommunens arbetsställen.

Diagram 16

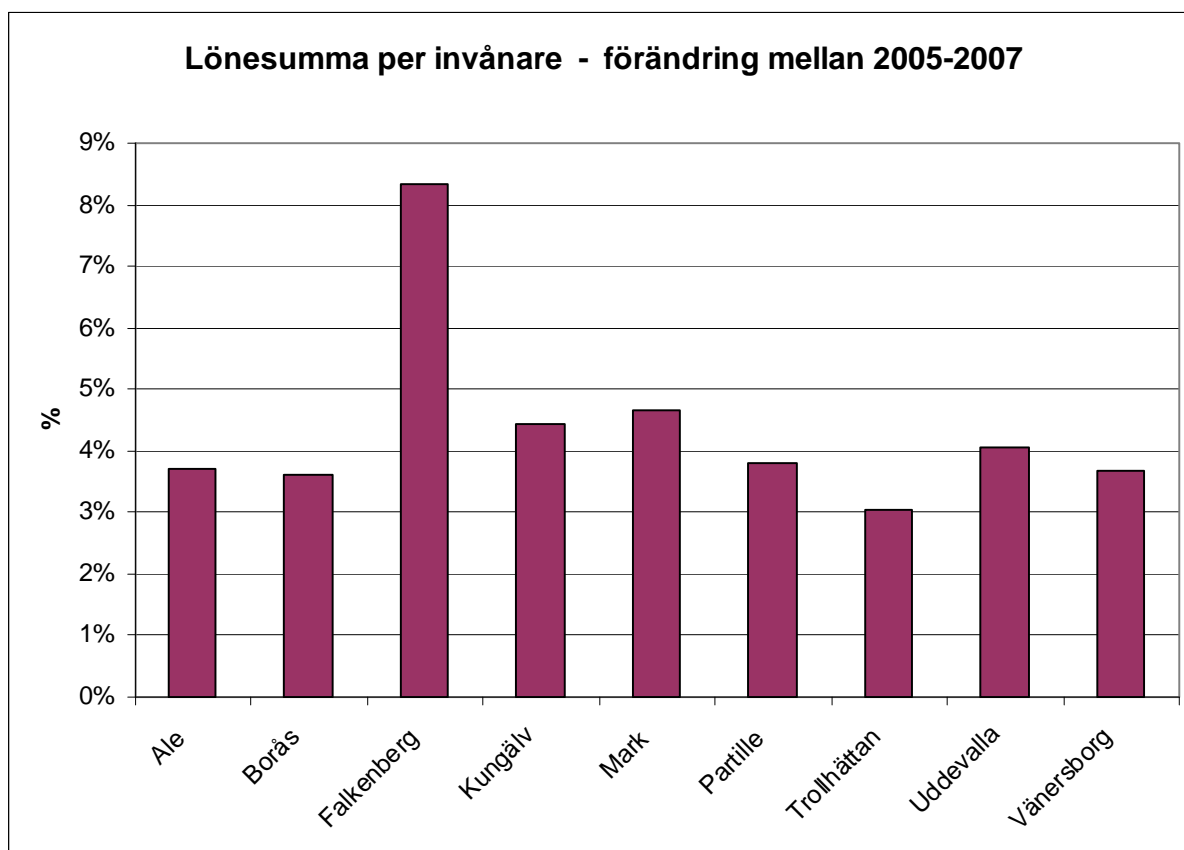

Källa: Kontrolluppgiftsregistret

Kommunernas produktivitet, mätt i lönesumma per sysselsatt, har överlag ökat under perioden. Trollhättan är den enda kommun som samtliga år ligger över 250 tkr.

Lönesumma per invånare visar kommunens förmåga till självförsörjning. En hög lönesumma/invånare ger minskat behov av inkomststöd.

Diagram 17

Källa: Kontrolluppgiftsregistret

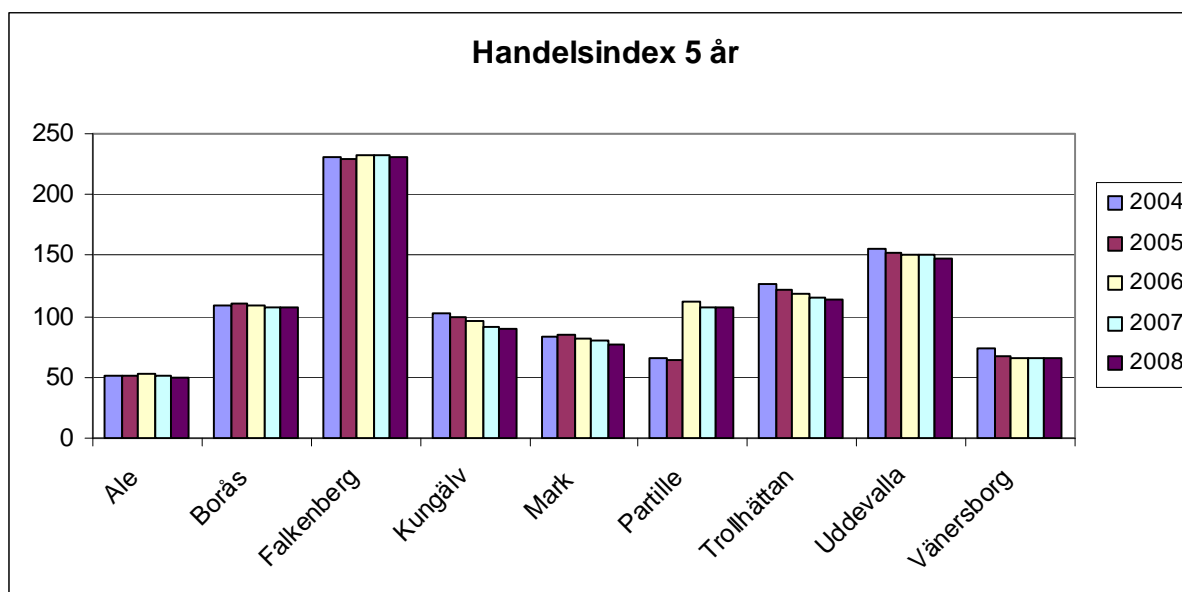
Under åren 2005-2007 har kommunerna ökat sin självförsörjning olika mycket. Utvecklingen är nästintill 3 gånger så stor i Falkenberg som i Trollhättan. Detta kan bero på lönenivåer, antalet personer som arbetar eller andelen sysselsatta som arbetar heltid/deltid.

4.2.5 Handelsindex

Handeln i en kommun påverkas av ett flertal variabler, t ex mängden besökare/turister, folkmängd, åldersstruktur, inkomster och hur utbudet i närregionen ser ut.

”Handelsindex” är omsättning per invånare i kommunen i jämförelse med omsättningen per invånare i riket för all detaljhandel. Omsättning per invånare i riket är satt till 100, vilket innebär att index över 100 står för en högre omsättning och försäljning per invånare än genomsnittet i riket. Diagrammet visar kommunernas utveckling över fem år.

Diagram 18

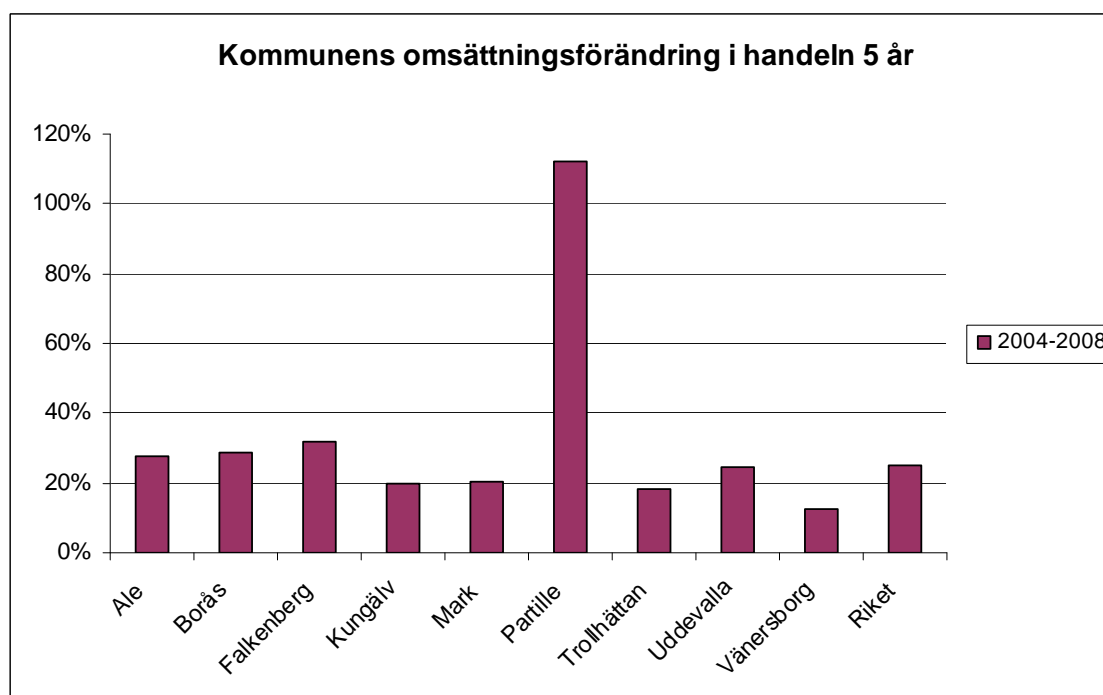

Källa: *Handeln i Sverige 2008/2009 Handels Utredningsinstitut Market*

Under 2007 mattades detaljhandelns tillväxt något i jämförelse med år 2006 (högsta värde sedan 1990). Handeln har blivit en allt viktigare del av turismen och ibland är själva handeln anledningen till att besöka en ort. Se bara vad Ullared gör för Falkenberg! Handeln är också en näring som ofta har en tydlig regional aspekt. Borås, Trollhättan och Uddevalla är alla, mer eller mindre, regionala handelscenter. Noterbart är att samtliga kommuner tappar i förhållande till riket under femårsperioden.

Ett annat sätt att undersöka handelns utveckling är att titta på kommunernas **omsättningsförändring**, dvs. kommunens egen försäljningsutveckling, över tid.

Diagram 19

Källa: *Handeln i Sverige 2008/2009 Handels Utredningsinstitut Market*

4.2.5.1 Kommentar

Omsättningsförändringen för riket var under perioden 25 procent. Det är bara fyra kommuner i nätverket som har en starkare växtkraft än riket. Partille har en remarkabel utveckling som beror på tillkomsten av köpcentret Allum.

4.3 Nationella rankinglistor för näringslivsutveckling

4.3.1 Utgångspunkt och beskrivning

Med näringslivsklimat menas en bred sammansättning av många regionala och lokala egenskaper som antas vara viktiga för att både nya och etablerade företag i kommunen ska växa och utvecklas på bästa sätt. Kort skulle en kommuns näringslivsklimat beskrivas som summan av de attityder, regler, institutioner och kunskaper som möter företagaren och den företagssamme i vardagen.

Näringslivssklimatet har stor betydelse för den kommunala utvecklingen. Det finns flera olika rankinglistor som bedömer kommuner och företagande utifrån olika tillväxtmått. Endast några få är riksomfattande medan flertalet listor är regionala och jämför bara de kommuner som finns inom området. Som exempel kan nämnas BRG, Business Region Gothenburg, där tre av nätverket Västkusts kommuner ingår.

Den som fått störst genomslagskraft i både massmedia och kommuner, är **Svenskt Näringslivs** ranking av det lokala företagsklimatet. Studien omfattar samtliga kommuner i Sverige och bygger dels på en enkät till företagen, dels på statistiska variabler.

Årets företagarkommun är en annan rankinglista som mäter hur företagen utvecklas i kommunen. Årets företagarkommun är ett gemensamt projekt för Företagarna och UC (Upplysningscentralen som är ett affärs- och kreditupplysningsföretag). Undersökningen har genomförts sedan 2003. Grundtanken är att uppmärksamma var företagandet utvecklats bäst under året genom att studera olika variabler t.ex. nyföretagande omsättning, resultat och kreditvärdighet hos de företag som finns i kommunerna. Indexet är således inte ett mått på kommunens prestation utan hur företagen utvecklas i kommunen.

Den kommun som hamnar på plats nr 1 i rankingen får pris som årets företagarkommun.

Forum för småföretagsforskning (FSF) redovisar ett företagsklimatindex som rankar hur företagen bedömer det kommunala företagsklimatet korrigerat för de olika förutsättningar som finns. Kommuner som har dåliga förutsättningar för ett gott företagsklimat men där företagen ändå upplever det som positivt är vinnare i FSF:s företagsklimatindex. Kommuner med goda förutsättningar till ett bra företagsklimat men där företagen upplever klimatet som dåligt är förlorarna. Kommuner där åsikterna om företagsklimatet är bättre än förutsättningarna kan sägas överprestera. På motsvarande sätt kan kommuner där åsikterna om företagsklimatet är sämre än förutsättningarna anses underprestera. FSF:s företagsklimatindex baseras på Svenskt Näringslivs undersökning om det lokala företagsklimatet.

Sweden in the creative age är ett nytt kreativitetsindex som utgår från den amerikanske professorn Richard Floridas metod 3T för ekonomisk tillväxt (talang, teknologi, tolerans)

Tesen är att den kreativa klassen driver den regionala ekonomiska utvecklingen samt att mångfald och tolerans skapar förutsättningar för långsiktig tillväxt i en värld bland konkurrerande städer och regioner. Handelshögskolan i Göteborg har använt metoden för att analysera Sveriges län och kommuner. I rapporten "Sweden in the Creative Age" bedöms länens och kommunernas framtid baserat på de senaste 15 årens utveckling.

4.3.2 Svenskt Näringsliv

Svenskt näringsliv har under ett antal år studerat företagsklimatet i Sveriges alla 290 kommuner. Rankingplats nr 1 betyder att den kommunen har det bästa företagsklimatet enligt undersökningen. Undersökningen består av tre delar. Den första delen är statistik över ex. antal företag och skattesatser. Den andra delen grundar sig på en enkätundersökning till kommunernas företagare med frågor om den kommunala servicen och attityden till företagande från allmänhet, politiker och tjänstemän. Den tredje delen består av företagarnas sammanfattande omdöme om företagsklimatet i respektive kommun.

Följande tabell visar var Svenskt Näringsliv placerat nätverkets kommuner i de undersökningar som gjordes 2007, 2008 samt 2009. För att ge en tydligare bild av kommunernas rankingplatser har de 290 undersökta kommunerna delats i tre delar med olika färger. Grön färg markerar de kommuner som fått bäst betyg av Svenskt Näringsliv.

Tabell 11 - Svenskt Näringslivs rankinglista över kommunernas företagsklimat 2007-2009

	2007	2008	2009	Förändring mellan åren 2007 och 2009
Partille	70	55	59	
Falkenberg	22	48	64	
Borås	62	78	88	
Trollhättan	96	92	97	
Ale	112	142	141	
Kungälv	125	137	147	
Uddevalla	177	182	150	
Vänersborg	260	234	232	
Mark	192	205	237	

Grönt fält = rankingplats 1 – 96

Gult fält = rankingplats 97 – 192

Rött fält = rankingplats 193 – 290

4.3.2.1 Kommentarer:

I ovanstående tabell visar grön färg, rankingplats 1-96, vilka av nätverkets kommuner som tillhör de 33 procent bästa kommunerna i Sverige avseende företagsklimatet enligt Svenskt näringslivs egen bedömning.

Tabellen ger ett tydligt mönster. Partille, Falkenberg, Borås och, med undantag av ett undersökningsår, Trollhättan tillhör de kommuner inom nätverket som rankats högst 2007, 2008 och 2009. Samma gäller för det omvända, dvs. det är i stort sett samma kommuner som hamnar längre ner på rankinglistan. Vad finns bakom dessa resultat? Vad är det som gör att nämnda kommuner vid varje undersökning hamnar bland de 33 procent bästa kommunerna.

4.3.3 Jämförelse kommunernas rankingplaceringar 2008

Även om Svenskt näringslivs ranking av kommunernas företagsklimat är den undersökning som uppmärksammas mest finns det även andra undersökningar. Intressant är att dessa undersökningar inte alls ger samma bild av nätverkets kommuner. Följande tabell är en jämförelse mellan fyra olika rankinglistor år 2008.

Tabell 12 Jämförelse rankinglistor 2008

	Svenskt näringslivs företagarindex	FSF företagarindex	Årets företagarkommun	Sweden in the creative age
Ale	142	90	216	79
Borås	78	103	139	21
Falkenberg	48	229	97	124
Kungälv	137	225	115	75
Mark	205	236	96	136
Partille	55	115	95	38
Trollhättan	92	54	67	48
Uddevalla	182	161	102	66
Vänersborg	234	77	37	88

Grönt fält = rankingplats 1 – 96

Gult fält = rankingplats 97 – 192

Rött fält = rankingplats 193 – 290

4.3.3.1 Kommentarer

I ovanstående tabell visar grön färg, rankingplats 1-96, vilka av nätverkets kommuner som tillhör de 33 procent bästa kommunerna i Sverige för företagsklimatet i respektive undersökning. Även om Partille, Falkenberg, Borås och Trollhättan också i denna jämförelse visar fram goda placeringar på rankinglistorna, så skiljer sig bilden av kommunernas företagsklimat åt från Svenskt näringslivs bedömning. Tabellen visar inte på någon samstämmighet mellan undersökningarna.

I ovanstående tabell visar Partille, Vänersborg och inte minst Trollhättan fram goda placeringar på rankinglistorna. Den ranking som "Sweden in the creative age" gjort skiljer sig från övriga rankinglistor. Här finns sju av nätverkets nio kommuner bland de bästa när det gäller kommunernas företagsklimat.

Vid en jämförelse mellan insatta resurser (diagram 2, sid. 7) och placering på rankinglistorna är det svårt att se några generella samband. Uddevalla, Trollhättan, Ale och Vänersborg är de kommuner som har de högsta kostnaderna per invånare för näringslivsfrämjande insatser. Av dessa kommuner är det bara Trollhättan som finns i den övre delen av Svenskt näringslivs rankinglista någon gång under åren 2007 – 2009. Notera att 2009 finns inte heller Trollhättan med i den övre delen utan detta år är det helt andra kommuner i nätverk Västkust som placerar sig högt på rankinglistan. Partille, som har en av de lägsta kostnaderna per invånare i nätverket, placerar sig 2009 på 59:e plats på Svenskt näringslivs lista. Något lägre kostnad än Partille har Kungälv som placerar sig i mittfältet på 147:e plats.

Jämförs kostnader per invånare med de fyra rankinglistorna i tabell 12 så är det även här svårt att se samband. Av kommunerna Uddevalla, Trollhättan, Ale och Vänersborg är det bara Trollhättan som placerat sig i den övre tredjedelen i alla rankinglistorna.

En lärdom av dessa olika undersökningar och de olika placeringar kommunerna får, bör vara att det är viktigt att se på flera olika undersökningar för att få en bredare resultatbild. Det finns en fara i att en enskild undersökning kan få ett oproportionerligt genomslag när det gäller att utvärdera insatser som görs i kommunen. Alla utvärderingar och undersökningar som görs, inom näringslivsarbetet och på andra områden, bygger på ett urval av undersökningsparametrar som har gjorts på grundval av mer eller mindre subjektiva värderingar hos den som konstruerat undersökningen.

5. Avslutande diskussion

5.1 Samband resurser – arbetsprocesser - resultat

En bild som framträder är att i kommuner som har bakgrundsfaktorer som påverkar näringslivsutvecklingen negativt, t.ex. få företag, låg utbildningsbakgrund för arbetskraften och många arbetslösa, läggs mer resurser på näringslivsbefrämjande åtgärder. Det gäller kommuner som Ale, Trollhättan och Vänersborg. Omvänt lägger Borås, Kungälv och Partille, där få negativa bakgrundsfaktorer slår igenom, minst resurser på sitt näringslivsarbete.

I flera av de kommuner som lägger mycket resurser på sitt näringslivsarbete finns även många goda exempel på struktur och arbetsprocesser som bör påverka tjänster för näringslivsstöd positivt. Det gäller för tre av de kommuner som satsar mest på sitt näringslivsstöd, Ale, Trollhättan och Uddevalla, där nätverkets bedömning av struktur och arbetsprocess ger höga poäng. Omvänt har kommunerna Kungälv, Mark och Partille som alla satsar mindre resurser på sitt näringslivsarbete lägre poäng vid bedömningen av struktur och arbetsprocesser som stöder tjänster för näringslivet. Två undantag är Borås och Falkenberg som satsar förhållandevis lite resurser på sitt näringslivsarbete och ändå påvisar höga bedömningspoäng.

Däremot finns det inget klart samband mellan resurser och arbetsprocesser på ena sidan och resultat på andra sidan. Det kan finnas flera orsaker till detta. En orsak kan vara att rapporten lyfter fram för få resultatmått för att ge en helhetsbild av vad kommunen åstadkommer för näringslivsutveckling. En annan orsak kan vara att tolkningen av måtten kan ha gjorts felaktigt då de flesta ingår i komplexa sammanhang med flera samverkande faktorer och aktörer. Ett tredje skäl, kanske det viktigaste, är att de flesta mått påverkas av omvärldsfaktorer, lokala och regionala såväl som nationella, där kommunens möjliga påverkansroll är liten. Ett viktigt påpekande när det gäller de olika resultatmått som presenteras är att dessa är svåra att direkt härleda till kommunens egna insatser för att stödja näringslivet

Denna osäkerhet kring resultat utifrån insatta resurser och arbetsprocesser gör att kommunen själv måste klargöra hur det egna näringslivsarbetet ska mätas. Det handlar om att välja och definiera de mått som kommunen upplever sig själv kunna påverka och sedan sätta mål för hur dessa ska utveckla sig. Det gäller i grund och botten om att systematisera styrning, uppföljning och analys av näringslivsverksamheten. Vad som ”rätt” eller ”fel” i en sådan styr-/uppföljningsmodell är troligtvis mycket beroende på kommunens specifika förutsättningar och vad kommunen själv anser vara viktigt.

Det är också viktigt att påpeka att en annan viktig faktor för positiv näringslivsutveckling kan vara att skapa goda kommunala tjänster inom t.ex. barnomsorg, skola och äldreomsorg, arbeta för god infrastruktur och attraktiva boendemiljöer. Dessa tjänsters påverkan för en god näringslivsutveckling har dock inte undersökts i denna rapport.

5.2 Förbättringsarbete

Som vid alla tidigare jämförelser som västkustnätverket har gjort, finns stora möjligheter till lärande mellan kommunerna och möjligheter till förbättringsarbete. Det går även att göra förbättringar inom alla de områden som undersökts.

Utifrån det som redovisas i rapporten kan respektive kommun ställa sig följande frågor:

Resurser

- Innebär den olikhet kommunerna har när det gäller att fördela kostnader på olika projekt och åtaganden, möjligheter till att lära och hitta arbetsmetoder som passar den egna kommunen?
- Var inom områden ”arbetsprocesser” finns de riktigt goda idéerna?
- Vad kan förbättras när det gäller informationen på webbsidorna?
- Kan man se om de resurser som satsas läggs på ”rätt saker” då resultat är svåra att visa utifrån mätbara resultatmått?
- Kan de kommuner som har redovisat EU-finansiering inspirera andra att hitta extern finansiering för näringslivsbefrämjande åtgärder?
- Är näringslivsstödet anpassat till den stora andelen småföretag som finns i alla kommuner?
- Ska kommunen satsa på att stärka den befintliga näringslivsstrukturen eller ska man arbeta för att förändra och förnya?

Organisation och process

- Vad finns att lära mellan kommunernas olika sätt att prioritera i sitt näringslivsarbete?
- Vad betyder det för näringslivsstödet att bedriva stödet inom förvaltningsorganisation alternativt genom ett externt bolag? Fördelar, nackdelar?
- Den varierande tydligheten då det gäller styrning och uppföljning av näringslivsverksamheten, vad finns det att hämta hos de ”bästa” kommunerna?
- Varför finns så lite information på andra språk än svenska till företagare?
- En dörr in – en dörr ut är fortfarande ett ovanligt koncept i arbetet med näringslivet. Varför?
- Tjänstegarantier som beskriver de tjänster en företagare kan få av kommunerna är ovanliga. Varför?

Resultat

- En detaljerad information på kommunens hemsidor angående tillståndsgivning saknas ofta. Är det ett förbättringsområde?
- Vad betyder det att varken invånarnas utbildningsnivå eller arbetslösheten spelar roll för antalet nya företag som startas i kommunerna?
- Vad måste kommunen fokusera på när det gäller att stimulera entreprenörskap? Kultur, värderingar, kunskap, m.m?
- Den varierande prissättning som finns på tomtmark och på kommunalt vatten, vad betyder den för att locka företag till etableringar? Kan denna konkurrensfaktor för ”billiga” kommuner marknadsföras bättre?
- Kommuner som har en stor ökning av lönesumma per invånare och ett stort handelsindex, t.ex. Falkenberg, vad finns att lära för andra?
- Vad döljer sig i de rankinglistor som finns för näringslivsutveckling i kommunerna? Vad finns att lära av dessa och hur stor relevans har de för att mäta kommunens arbete med näringslivsutveckling?

6 Bilaga

6.1 Kostnader

Nedan redovisas kostnader i detalj så som de rapporterats av respektive kommun.

Tabell 13 Kostnader (utfall budgetår 2008)

	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
Personalkostnader (egen personal):	1 422	3 444	2 239	490	287	866	2 160	1 877	2 100
Interna kostnader (t.ex. köp av personal):	0		114			100	456	93	
Bidrag till näringslivsverksamhet i extern regi, t ex ekonomisk förening, bolag (ej kommunalt)	0	400	450	282	1 800	0	3 730	1 357	837
Generellt stöd till näringslivsverksamhet, t ex kommunalförbund eller annan samverkansform:	611	3 349		908	1 116	762	1 886	2 268	1 295
Övriga kostnader	1 788	1 500	1 151	383	50	359	3 711	1 500	683
Näringslivsverksamhet totalt:	3 821	8 693	3 954	2 063	3 253	2 087	11 943	7 095	4 915

Källa: Kommunernas egna uppgifter

Alla kommuner, utom Falkenberg, medfinansierar tillväxtingsatsningar/näringslivsverksamhet i kommunalförbund. Ale, Kungälv och Partille är medlemmar i Göteborgsregionens kommunalförbund (GR). För Borås stad och Marks kommun avser det generella stödet till näringslivsverksamheten Sjuhärads kommunalförbund. Motsvarande stöd i Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg går till kommunalförbundet Fyrbodalen.

Under rubriken "övriga kostnader" redovisas följande kostnader i kommunerna:

- Ale: Verksamhetsmedel, Alemässan, EU-projekt, avskrivningar
- Borås: Egna drivna projekt
- Falkenberg: Reklam, PR, Projekt, Hemsida, Serviceavgifter till branschorganisationer
- Kungälv: Lokaler, marknadsföring, administration, Stöd till EU-projekt,
- Mark: lokaler och administration
- Partille: Representation, annonsering, information, övriga kostnader exkl. lokalkostnader
- Trollhättan: I redovisade kostnader ingår inte Innovatum Science Center. Vidare avser redovisade uppgifter bidrag till externa aktörer enbart inbetalda avgifter/bidrag till Kommunalförbundet Fyrbodalen avseende tillväxt/utveckling. Övriga kostnader: Innovatum AB Näringsbidrag(500), Kooperativt resurscentrum(68), Innovatum AB(2943), Innovatum AB mötesarena(200)
- Uddevalla: NLA, - Näringslivstidning, Mötesplats Riverside, Frukostmöten, seminarier, utvecklingsmedel, KS, Leader, OH
- Vänersborg: Tryckning kopiering, Lokalhyra, West Sweden, Övrigt t ex data telefoni post

6.2 Intäkter

Tabell 14 Intäkter näringslivsverksamhet (2008)

	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
Kommunbidrag (från kommunen):	2 631	8 349		2 063	3 253	2065	12 119	7 155	4 545
Kommunkoncernbidrag (från kommunalt bolag/kommunkoncern):			3 891						
Projektbidrag (EU, statligt organ m.m.):	580	260						107	
Interna intäkter (inom kommunen/kommunkoncernen, t.ex. interndebitering):			63						
Övriga intäkter	626								
Totalt intäkter:	3 837	8 609	3 954	2 063	3 253	2065	12 119	7 262	4 545

Över/Underskott 2008 i förhållande till budget:	Ale	Borås	Falkenberg	Kungälv	Mark	Partille	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
	16	-84	0 ¹	0	0	-22	176	167	0

Källa: Kommunernas egna uppgifter

Näringslivsverksamheten i **Falkenberg** bedrivs i ett helägt kommunalt bolag. Detta bolag äger mark och fastigheter. Bolaget säljer mark till företag och hyr också ut lokaler till företag. Dessa verksamheter är de ekonomiskt sett största i bolaget och i ovanstående redovisning är de exkluderade. Bolagets totala omslutning är alltså betydligt större än vad som anges här (ca 10 mkr sammanlagt). Uppgiften om över/underskott blir därför meningslös i detta sammanhang, eftersom den endast kan anges i förhållande till bolagets verkliga kostnader/intäkter.

6.3 Beskrivning organisation

6.3.1 Ale

Näringslivsverksamheten i Ale bedrevs under 2008 i bolagsform, Ale Utveckling AB, som ägdes till 100 % av kommunen.

Bolaget är enligt Kommunfullmäktiges ägardirektiv en del i kommunens näringslivsstrategi. Bolaget har till uppgift att svara för den kommunala näringslivsservicen samt genom aktiviteter och strategiska åtgärder medverka till en långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt samt därigenom skapa fler arbetstillfällen. Dessutom har bolaget ansvaret för att genom marknadsföring göra Ale mer känt, att "sätta Ale på kartan".

Näringslivssamarbetet inom Göteborgsregionen (Business Region Göteborg) ökar i omfattning och betydelse såväl för Ale kommun som för näringslivet i stort. Ale Utveckling är en aktiv part i det regionala utvecklingsarbetet. Genom aktivt arbete i nätverk, projekt och marknadsföring bidrar bolaget till stärkt konkurrenskraft för regionen.

Bolagets uppdrag beskrivs tydligare och mer detaljerat i kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Bolaget styrelse bestod av 5 ledamöter, varav 2 var företagsledamöter. Bolaget hade under 2008 2 st. tillsvidareanställda på heltid, en näringslivschef, tillika VD, och en näringslivssekreterare. Dessutom projektanställd mässpersonal omfattande 0,5 tjänst (2 personer).

Från 2009 har Ale Utveckling AB avvecklats som bolag och näringslivsfunktionen har knutits direkt till kommunledningen, i syfte att utveckla arbetet och samordna det med andra funktioner i kommunen.

6.3.2 Borås

Näringslivsenheten i Borås Stad är organisatoriskt placerad på kommunledningskansliet och rapporterar verksamhet, mål och utfall till kommunstyrelsen.

Näringslivsutvecklingsenhetens arbete kan indelas i tre huvudområden.

Det ena är att strategiskt arbeta med Borås Stads befintliga och framtida näringsliv. Detta gör vi genom att underlätta utvecklingen för befintliga företag, stödja nya entreprenörer samt genom att hjälpa nystartade företag att expandera och utvecklas.

Det andra är att genom vår verksamhet ge service på olika sätt till företagen i Borås Stad. Detta arbete innebär bl.a. att hålla kontakt med företagen, genomföra företagsbesök, anordna seminarier och delta i mässor, förmedla kontakter och informera via vårt nyhetsbrev, förmedla mark och lokaler, agera rådgivare, delta i och organisera olika typer av möten mm. Vi förmedlar också kontakter in i Borås stads olika förvaltningar och hjälper företagare att nå fram med sina frågor till rätt instans.

Det tredje området innebär att samordna och utveckla stadens och dess näringslivs internationella kontakter inom bl. a EU området.

Det strategiska arbetet inriktas under 2010 på följande strategiska områden:

Upplivningsindustri, Generationsskifte, Affärsdriven miljöutveckling och Nätverk.

6.3.3 Falkenberg

Kommunens näringslivsverksamhet är organiserad i ett helägt kommunalt aktiebolag, FUAB (Falkenbergs Utvecklings AB). Bolaget lyder under Falkenbergs Stadshus AB, som är moderbolag i koncernen.

Styrelsen består av 7 ledamöter i kommunstyrelsen. Bolaget har en anställd VD (näringslivschef). I verksamheten arbetar också en näringslivsutvecklare som är anställd av Region Halland, men lyder under FUAB:s VD. Dessutom finns en landsbygdsutvecklare som är anställd på 75 %, men som arbetar ca 50 % med näringslivsfrågor och ca 25 % med andra frågor, bl. a landsbygds- och föreningsfrågor.

Härutöver köps olika tjänster inom kommunen från ekonomiavdelningen och stadsbyggnadskontorets markavdelning.

Huvudinriktningen på bolagets verksamhet är att på olika sätt stödja det befintliga näringslivet i kommunen samt att arbeta för att få etableringar av nya företag till kommunen. En viktig del är även att tillgodose behovet av färdig planlagd mark för verksamheter. En stor del av näringslivschefens tid åtgår därmed till arbete med markfrågor.

6.3.4 Kungälv

Näringslivsenheten ingår i utvecklingsarenan som är en del av kommunledningssektorn. Rapportering direkt till kommunchef/kommunstyrelse.

Kommunstyrelsen svarar för näringslivsfrågor samt strukturella sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor i kommunen. I samband härmed skall kommunstyrelsen med uppmärksamhet följa samhällsutvecklingen såväl nationellt som internationellt och verka för och ansvara för åtgärder som siktar till att allmänt främja en positiv näringslivs- och sysselsättningsutveckling i kommunen.

Näringslivsutvecklarens huvuduppgift är att stödja näringslivet i Kungälvs kommun genom att:

- ❑ samordna kommunens insatser för näringslivet
- ❑ skapa nätverk och samverkan mellan kommun och företag
- ❑ vara en kontaktperson i kommunen gällande frågor som rör företagare och företagande
- ❑ marknadsföra kommunen så att näringslivet utvecklas och gynnas
- ❑ skapa, förankra och genomföra kommunens nya näringslivsprogram
- ❑ delta i det regionala samarbetet i Göteborgsregionen.

6.3.5 Mark

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens näringslivsverksamhet. Genom särskild överenskommelse är det Marks idé- och Näringslivsråd (Minab) som operativt svarar för näringslivservice och stöd till näringslivsutveckling. Minab ägs av sina medlemsföretag och är en partner för företag i Marks kommun med främsta målet att arbeta för ökad tillväxt och fler arbetstillfällen.

Överenskommelsen mellan kommunen och Minab omfattar inriktningen av det lokala näringslivsarbetet och definierar ett antal områden som är viktiga att utveckla för att stärka den ekonomiska tillväxten i kommunen. Överenskommelsen reglerar vem som gör vad inom varje område.

1. Markexploatering (i huvudsak kommunens ansvar)
2. Infrastruktur (i huvudsak kommunens ansvar)
3. Kompetensutveckling (delat ansvar)
4. Samhandling (delat ansvar)
5. Attityder (delat ansvar)
6. Kommunikation och marknadsföring (delat ansvar)
7. Näringslivsservice (i huvudsak Minabs ansvar)

6.3.6 Partille

Näringslivsenheten är till för företagarna och för att fånga upp företagens behov och fungerar bland annat som länk till kommunens olika förvaltningar. Enheten ”ska vara ”till nytta för företagen”.

Företagsbesök med kommunstyrelsens arbetsutskott, lunchseminarier, informationsmöten, starta - eget utbildning, miljödiplomering och mycket mer är sådant enheten ägnar tid åt. En stor del av arbetet sker genom Business Region Göteborg som är en del av samarbetet mellan de 13 kommunerna inom Göteborgs kommunalförbund.

Företagare eller nyföretagare i Partille kommun ska kunna få information, rådgivning och service samt delta i utvecklingsprojekt tillsammans med andra företagare i kommunen eller regionen. Näringslivsenheten ska förenkla kontakterna mellan näringslivet och Partille kommun. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med olika rådgivare.

Enheten är en del av centrala kommunkontoret och har 1,0 näringslivssekreterare som enbart ägnar sig åt näringslivsfrågor. Ansvaret för internationellt arbete, EU-frågor och vänorter ligger på andra verksamheter.

6.3.7 Trollhättan

Näringslivsenheten ligger organisatoriskt direkt under stadsdirektören. Verksamheten omfattar stöd och rådgivning till befintliga och nystartade företag samt internationella relationer inklusive EU-information/samordning.

Verksamhetens inriktning: Operativ näringslivsutveckling genom ”En dörr in” – stöd vid företagsutveckling och företagsetablering, nyföretagarservice samt studentkontakt. Strategisk

näringslivsutveckling genom att rekrytera företag och marknadsföra Trollhättan som företagsort – identifiera tillväxtbranscher och behov av kompletterande näringsliv. Initiera åtgärder och aktiviteter för att öka Trollhättans attraktionskraft generellt och speciellt. Internationalisering – stödja såväl näringslivet som Trollhättans Stad.

6.3.8 Uddevalla

Näringslivsavdelningen ingår i Kommunledningskontoret som är en av Kommunstyrelsens två förvaltningar. Det finns ett KS utskott, Närings och arbetsmarknadsutskottet, med en ledamot från respektive parti som behandlar och beslutar om arbetsmarknads- och näringslivsfrågor. Avdelningen har tre heltids tjänster, två näringslivssekreterare och en assistent.

Näringslivsavdelningen arbetar med insatser och åtgärder för att förbättra företagsklimatet och underlätta för etableringar och tillväxt i såväl befintliga som nya företag. Näringslivsavdelningens handlingsprogram är indelat i fyra prioriterade verksamhetsområden:

Verka för ett bra företagsklimat – stödja en positiv utveckling i företagen – utveckla nya kompetensområden för att bredda näringslivsstrukturen - marknadsföra Uddevallas starka sidor och göra kommunen intressant för företagsetableringar.

6.3.9 Vänersborg

Det finns en särskild organisation inom Kommunstyrelseförvaltningen; Vänersborg & Co. Verksamhetens huvudinriktning är att stödja och främja näringslivet för att öka tillväxt.

6.4 Politiskt antagna mätbara mål för näringslivsstöd

6.4.1 Ale

1. Antalet nyregistrerade företag ska öka 2009 jämfört med 2008 och 2010 jämfört med 2009.
Följs upp genom Offentlig statistik

2. Företagarnas upplevelse av kommunens kontakter med näringslivet ska förbättras (första mätning 2009).

Följs upp via BRG: s enkät

6.4.2 Mark

Framgångsfaktor	Indikator/nyckeltal	Mål
Gott företagsklimat	Antal nya företag per 1000 invånare i snitt under de senaste tre åren	>5,6 <i>Källa: Nyföretagarcentrums Företagsbarometer</i>
	Antal yrkesverksamma (dagbefolkning) i Marks kommun	Målvärde tas fram under 2009 för att gälla från och med 2010 <i>Källa: SCB:s Arbetsmarknadsstatistik</i>
	Antal nya arbetstillfällen	Målvärde tas fram under 2009 för att gälla från och med 2010 <i>Källa: SCB:s Företagsregister</i>
	Företagarnas sammanfattande omdöme om företagsklimatet	Bland de 100 bästa av landets kommuner <i>Källa: Svenskt näringslivs ranking</i>

6.4.3 Trollhättan

Verksamhetsuppdrag/indikatorer

Uppdrag 1	Ska främja och nyttja den lokala konkurrensen för att få ett större lokalt deltagande vid upphandlingar.
------------------	---

Indikator		2006	2007	2008	2009	2010
1. Informationsträff med lokala näringsidkare	Mål	-	1	1	1	1
	Utfall	-	1	1		
2. Antal företag som deltagit i informationsträffar	Mål	-	40	40	40	40
	Utfall	-	45	15		

Uppföljning: Prognos vid mars och augusti, slutredovisning vid bokslut, om inget annat intervall anges

Uppdrag 2	Verksamheten ska bidra till att antalet nystartade företag inom många olika branscher skall öka.
------------------	---

Indikator		2006	2007	2008	2009	2010
1. Antal personer som erhållit stöd att starta eget	Mål	400	450	475	500	525
	Utfall	400	475	515		
2. Antal nystartade företag med minst två anställda	Mål	10	12	14	16	18
	Utfall	10	23	18		
3. Antal nystartade företag	Mål	200	200	220	242	260
	Utfall		268	235		
3a. Varav inom industri/tillverkning	Mål					
	Utfall		11	10		
3b. Varav inom "gröna" företag	Mål					
	Utfall		11	8		

Indikator		2006	2007	2008	2009	2010
3c. Varav inom tjänste- och serviceföretag	Mål					
	Utfall		180	151		
3d. Varav inom handelsföretag	Mål					
	Utfall		46	35		
3e. varav nystartade företagsutbildnings- och	Mål					
	Utfall		7	10		
3f. Varav inom övriga företag	Mål					
	Utfall		13	21		
4. Antal nystartade företag	Mål			165	181	195
	Utfall					
4a. Varav som finns kvar efter 1 år	Mål					
	Utfall			223		
4b. som finns kvar efter 2 år	Mål					
	Utfall			227		
4c. som finns kvar efter 3 år	Mål					
	Utfall			160		
5. Antal nystartade företag av kvinnor	Mål			110	121	130
	Utfall			141		
6. Antal nystartade företag av män	Mål			110	121	130
	Utfall			94		
7. Antal sysselsättningstillfällen i Trollhättan	Mål		30000	30450	30900	31360
	Utfall		30655			

Uppföljning: Prognos vid mars och augusti, slutredovisning vid bokslut, om inget annat intervall anges

Uppdrag 3	Samarbetet med etablerade eller nya internationella nätverk ska utvecklas och stärkas i syfte att skapa utvecklingsprojekt och nya affärsmöjligheter i Trollhättans stad och näringslivet.
------------------	---

Indikator		2006	2007	2008	2009	2010
1. Antal verksamheter/företag som har europeiskt samarbete/utbyte i utvecklingsprojekt/nya affärsmöjligheter	Mål	-	15	17	19	21
	Utfall	-	30	20		
2. Antal verksamheter/företag som har utomeuropeiskt samarbete/utbyte i utvecklingsprojekt/nya affärsmöjligheter	Mål	-	3	4	5	6
	Utfall	-	3	9		
3. Antal personer i Trollhättans Stad som deltagit i internationellt samarbete/utbyte i utvecklingsprojekt	Mål	-	25	28	35	40
	Utfall	-	29	42		

Uppföljning: Prognos vid mars och augusti, slutredovisning vid bokslut, om inget annat intervall anges

Uppdrag 4	Företagslotstjänst skall utvecklas
------------------	---

Indikator		2006	2007	2008	2009	2010
1. Antal träffar på "Näringsliv" på www.trollhattan.se (per dag)	Mål	-	60	70	80	90
	Utfall	131	38	37		

Uppföljning: Prognos vid mars och augusti, slutredovisning vid bokslut, om inget annat intervall anges

6.4.4 Uddevalla

1. Antalet nyregistrerade företag. Mål år 2009: 300 st.

2. Företagsklimatet (Svenskt näringsliv) ranking. Mål år 2009: sämst nr 100

6.4.5 Vänersborg

Mål för näringslivsverksamheten

Inriktningsmål	Förväntade resultat	Mått
En bredare näringslivsbas kompletterar befintliga företag och minskar beroendet av de stora aktörerna. I Vänersborg är samverkan mellan näringsliv, organisationer och kommunen väl organiserad. I denna samverkan satsar Vänersborg på besöksnäringen, turismen, evenemang och upplevelser och utveckling av centrum och centrumhandeln.	Ökat antal besökare i centrum.	Handelns Utredningsinstitut försäljningsindex för dagligvaror (Kommun)
	Stärkt samverkan med näringslivets företrädare och dess organisationer.	Antal genomförda företagsbesök av kommunalråd och tjänstemän.
		Antal genomförda företagsträffar med tjänstemän
	Fler företagsbesök och företagsträffar har genomförts.	
	Andelen besökare i centrum har ökat.	
	Gemensamma marknadsföringsinsatser har genomförts.	
	Fler branscher är representerade i kommunens näringsliv.	
Fler företag och arbetstillfällen har skapats.		
Tillväxt är en viktig förutsättning för goda levnadsvillkor. Vänersborg ska ha ett gott företagsklimat som stöder befintliga företag och attraherar nya och stimulerar till nyföretagande.	Gynnsammare företagsklimat.	Ranking Svenskt Näringsliv
		Nöjd brukarindex näringslivsservice
Vänersborg är ett av Syd- och Mellansveriges mest besökta resmål för privatturister med fokus på natur- och kulturintresse.	Fler turister som besöker Vänersborg.	Antal bokningar av grupper och konferenser